

A TANUK A HELYSZINEN EMLÉ- KEZNEK A LEGJOBBAN.

Beküldte: *Turcsányi Mihály* tiszthelyettes.

(1938.)

1936 január 8-án az akasztói őr s a 4. nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy Fazekas Márton akasztói lakos nyugállományú rendőr-örmistert január 8-án, 17 óra körüli időben, a csengőd—akasztói úton, lakásától körülbelül 800 méterre, ismeretlen tettesek baltával agyonverték.

A nyomozó alosztályparancsnok az őr támogatására engem és Borostyán Ferenc törzsörmistert vezényelt ki.

A helyszínre 1936 január 9-én 13 órakor érkezünk meg. A hulla ekkor már Akasztó község hullaházában feküdt. Így a helyszíni állapotot a hulla elszállítására iránt intézkedő járőr és egyéb tanuk bemondása, az áldozatnak, ruházatának és a helyszínnek alapos átvizsgálása alapján a következőképpen állapítottuk meg:

Fazekas Márton hullája az Akasztó községből Csengödre vezető műúton, Akasztó község szélétől keletre, 800 méterre feküdt. Itt a műút déli oldalán egy méter, az északi oldalán pedig 60 cm mély árok húzódik. A homokos árokban nem voltak olyan lábnyomok, amelyekből arra lehetett volna következtetni, hogy az árokban valaki időzött.

A hulla a műút déli oldalán, fejjel Akasztó község felé, kelet-nyugat irányban, a hátán feküdt. Feje alatt 50 cm átméretű vértócsa volt. A hulla feje alatt, üregével felfelé, egy bőrsapka hevert. A feje félig a sapkán, félig a földön nyugodott. A hulla jobb arcán és fejének jobb felső oldalán több, koponya- és arccsonton

áthatoló vágási sebhely volt. A jobbkez fején 10 cm hosszú, csontig hatoló sebhely volt látható. A balkezén pedig a csukló alatt, a kézfej külső élén, a kézfejet $\frac{2}{3}$ részben átvágó sebhely volt. A jobb nadrágszáron, a térd irányban, kettő és ezektől 10 cm-re felfelé egy vágási nyom látszott. A vágások 7.5 cm hosszúak. A vágások nyomaiból meg lehetett állapítani, hogy azok nagyon éles eszközöktől erednek, mert a nadrág szövétén rostosodás vagy szakítás nyomai látszottak. Az áldozat kerékpárja a hulla jobboldalán, közvetlenül a hulla mellett volt. A kerékpár légszivattyúja véres volt. Az áldozat ruházata teljesen be volt gombolva és a zsebekben a következő tárgyak voltak: a nagykabát belső zsebében, szabadon, 280 pengő papírpénz, a kiskabát belső zsebében különböző iratok, a nadrág balzsebében egy hatlövetű, 9 mm-es forgópisztoly 6 tölténnyel megtöltve és egy patkóalakú pénztárcában 7 pengő 65 fillér aprópénz. Zsebeiben idegen kéz által okozott kutatási nyomok nem látszóttak. Az áldozat sapkájának jobboldalán 7.5 cm, alatta pedig 5 cm hosszú vágási nyom látszott. Ez utóbbi nyom ugyanattól az eszköztől eredt és csak azért rövidebb, mert a vágás a sapka széle alatt már a fejre érte. Mindkét vágás a sapka anyagán át a fejbe hatolt.

Az áldozaton levő vágási nyomokból arra lehetett következtetni, hogy azok 7.5 cm hosszú élű, nagyon éles baltától erednek.

A távolabbi környék átvizsgálásakor a következőket állapítottuk meg:

A hulla fekhelyétől északra és délre rozsvetés volt. A helyszíntől déli irányban lábnyomok vezettek a köves utat észak-dél irányban keresztező és a helyszíntől 120 méterre levő szekérútig. Ezek a nyomok a helyszín és a szekérút között oda és vissza is megvoltak. A lábnyomok 32 cm hosszúak, 11 cm talpszélességűek és sarokszélességük 9 cm. A nyomok közötti távolság úgy a helyszínre, mint az onnan elvezetők között 130—

132 cm, tehát az egyén, kitől ezek a nyomok származnak, a helyszínre és onnan vissza a szekérútig, az utat futva tette meg.

A nyomokat a füves szekérútnál tovább követni nem lehet.

A helyszín adataiból arra következtettünk, hogy Fazekast valami régi haragosa tette el láb alól. Emellett bizonyított az a körülmény, hogy zsebeit a tettes nem kutatta át és a zsebében volt nagyobb összegű pénzét nem vitte el. Azt nem tételezhettük fel, hogy a tettest megzavarták és így nem volt ideje áldozata zsebeit kikutatni, mert az áldozat már a fejére mért első-második baltacsapástól biztosan összeesett. Így a tettes, ha rabolni akart volna, nem vágdalta volna úgyszólván ész nélkül tovább az áldozatát, hanem ehelyett zsebeit kutatta volna át, még mielőtt megzavarták. Feltevésünk alapján Akasztó községben és környékén azután kutattunk tehát, hogy Fazekasnak kik voltak a haragosai, de nem mulasztottuk el annak a megállapítását sem, hogy az áldozat Csengődről Akasztóra jövet, kikkel találkozott vagy útközben kiket került el. Egy járőr pedig azokat a helyeket kutatta fel, ahol az áldozat aznap — megölése előtti időben — megfordult.

Ez a járőr megállapította, hogy az áldozat, mint Akasztó község közbirtokosságának a pénztárosa, 1936 január 8-án 12 óra körüli időben azzal távozott el a lakásáról, hogy Csengődre megy a közbirtokosság otáni érdekeltségeitől pénzt beszédni. Csengődre, a község házához, fél 13 óra körüli időben érkezett meg. Ott a községi képviselőtestületi tagokkal a közbirtokosság ügyében tárgyalt és az érdekeltektől a pénzt beszédte. Ez a pénz a képviselőtestület elnöke által felmutatott jegyzékek szerint, 283 pengő volt. E pénzből tehát, a helyszínelés adatai szerint, semmi sem hiányzott. Az áldozatnak, hozzátartozói állítása szerint, csupán 3 pengője volt.

Az áldozat a község házától 15 óra körüli időben

távozott el és betért a Kakas-féle vendéglőbe, hol 3×2 dl szódásbort fogyasztott. Ez alatt az idő alatt a kocsmában rajtakívül senki sem tartózkodott. A kocsmából 16 óra 15 perc körüli időben indult el kerékpáron Akasztó község irányába.

A Csengődön puhatoló járőr felírta mindazoknak az egyéneknek a nevét, kikkel az áldozat Csengőd községben találkozott vagy beszélt, s kutatott aziránt is, hogy Fazekasnak közben valakivel, valamilyen úgyből kifolyólag volt-e nézeteltérése. Gyanús körülmények azonban nem merültek fel.

Időközben mi is befejeztük az áldozat haragosai után való kutatást. Megállapítottuk, hogy komoly haragosai nem voltak, csupán a szomszédaival volt időközben kisebb nézeteltérése a baromfiak miatt. Ez azonban annyira lényegtelen körülmény volt, hogy semmi szín alatt sem szolgálhatott okul Fazekas megölésére.

Mindezeknek az adatoknak és az áldozat egyéb személyi viszonyainak a megállapítása azt a látszatot eredményezte, hogy az áldozatot valaki erős felindulásban ölte meg. Ennek azonban ellentmondott az a körülmény, hogy a helyszínelés alkalmával a helyszínre és onnan elvezető lábnyomokat találtunk, melyek valószínűsíthetőleg a tettestől erednek. Ezért a lehetőségek mérlegelése végett ismét a helyszínre mentünk. A helyszínre való érkezésünk után a község lakosságának jórésze — kiket a nagy port felvert eset izgalomban tartott — szintén a helyszínre csődült. Ezeket az egyéneket a közvetlen helyszíntől távol tartottuk ugyan, de a helyszín közeléből nem távolítottuk el egyrészt, mert a helyszín megsemmisítésétől már nem kellett tartanunk, másrészt azért, mert arra számítottunk, hogy az egybegyűltektől esetleg értékes adatokat tudhatunk meg. E célból a tömeg közé vegyültünk és barátságos beszéd formájában igyekeztünk adatokat gyűjteni. Lényegeset azonban nem hallottunk. E beszélgetés alkalmával a tömeg közül egy

asszony, kit akkor még nem ismertünk s kiről később megtudtuk, hogy Vértes Imréné akasztói lakos, szülésznő, elének állt és fontoskodva aziránt érdeklődött, hogy a hulla milyen helyzetben feküdt és volt-e kérekpárja. A szülésznő az érdeklődésére kapott felvilágosításra kijelentette: „Most már tudom, ki a tettes!” Többet azonban egyelőre nem volt hajlandó mondani.

A helyszín újbóli megtekintése és a lehetőségek mérlegelése során, az áldozat személyi viszonyaival össze nem egyeztethető ama feltevésre jutottunk, hogy — ha a helyszínen vezető és onnan elvezető lábnyomok előidézőjének köze van a cselekményhez — Fazekast mégis csak előre megfontolt szándékkal ölték meg. Ebben a feltevésünkben megerősített a szülésznő nyílt kijelentése is.

A helyszínről a községházára mentünk és oda a szülésznőn kívül beidéztek mindazokat az egyéneket, akik a cselekmény elkövetése körüli időben az akasztó — csengődi úton tartózkodtak, mert azt reméltük, ha a tettes nem is ezek közül kerül ki, de tanut esetleg találunk közöttük.

A beidézettek közül elsősorban is a szülésznőt kérdeztük ki. A szülésznő előadta, hogy nézete szerint Fazekast tévedésből az ő különváltan élő férje, Vértes Imre verte agyon. Ezt azzal magyarázta, hogy férje őt megfenyegette, hogy elteszi láb alól. „A gyilkosság napján” — mondta a szülésznő — „én is voltam Csenegődön kérekpáron és csak rövid idővel a gyilkosság elkövetése előtt értem onnan vissza. Férjem, ki erről tudomást szerzett, énrám lesett és engem akart megölni. A sötétben azonban helyettem az ugyancsak kérekpáron haladó Fazekast ütötte le és verte agyon.”

A szülésznő elgondolása kissé valószínűtlennek tűnt fel, mert ha a férje a sötétben tévedésből le is ütötte volna Fazekast, az első-második ütés után már meggyőződhetett volna arról, hogy nem asszonyt, ha-

nem férfit ütött le, mely esetben nem mért volna még további 16 baltacsapást rá. Azt sem lehetett feltételezni, hogy az esetleg tévedésből leütött Fazekast azért verte agyon, hogy az őt, ha felismerte, el ne árulhassa, mert a tettes Fazekasnak nemcsak a fejét vagdalta szét, hanem három helyen térden alul a lábaszárába is belevágott, amire pedig, hacsak a halálát akarta, semmi szükség nem volt.

Vértest mindezek ellenére egy járőr felkereste, őrizetbe vette és a községházára kísérte. Vértes a felesége által beállított gyanú alól tisztázta magát s így szabadon engedték. Vértesné — miután megtudta, hogy férjét szabadon engedték — ismét előállt és hangoztatta, hogy most már férje ellen perdöntő bizonyítékokkal is tud szolgálni. Hosszas faggatásra azután előhozakodott perdöntő bizonyítékaival, amely abból állt, hogy a gyilkosság utáni egyik éjjelen megálmolta a tényt. Álmában — amint mondta — egy kacsát tisztított. A tolltól megtisztított kacsza hasát felvágta és abból legnagyobb meglepetésére Fazekas János lépett ki. Fazekas — miután elmondta, hogy őt a férje ölte meg — letérdelt és térdenállva könyörgött, hogy más ártatlan embereket az ő halála miatt ne engedjen meghurcolni. E „perdöntő bizonyítékok” elhangzása után biztosra vettük, hogy Vértesné hajlamos a képzelődésre. Éppen ezért állításait most már fenntartással fogadtuk és igyekeztünk előéletéről adatokat beszerezni. Ekkor kiderült, hogy Vértesné nagy alkoholista. Képes naponta 1 liter pálinkát is elfogyasztani s ilyenkor állandóan rágalmaz valakit. Különösen a tőle elváltan élő férjét szokta a községi jegyző előtt lopásokkal és más bűncselekmények elkövetésével alaptalanul megvádolni.

Ezekután nem maradt más hátra, mint a tettet azok között keresni, akik ebben az időben az úton jártak. Ezért megkezdtük a községházára beidézett többi egyén kikérdezését is. A kikérdezéssel azonban alig

haladtunk valamivel előbbre, mert senki sem látott és hallott semmit.

Mivel láttuk, hogy kikérdezésekkel képtelenek leszünk eredményt elérni, mindazokat, akik a gyilkosság idejében az úton tartózkodtak, az akasztó—csengődi útra kísértük és ott tisztáztuk, hogy ki, kivel, hol és mikor találkozott, vagy kit, mikor és hol került el. Ezt azért tartottuk szükségesnek, mert így tudtuk csak tisztázni, hogy a cselekmény elkövetési idejében ki tartózkodott legközelebb a helyszínhez. Elsősorban is azt tisztáztuk, hogy a sértett kiket került el kerékpárján és kikkel és hol találkozott szemben hazafelé menet. Ez a következő képet mutatta: A sértett 16 óra 45 perc körüli időben Szép József juhással találkozott a helyszíntől körülbelül 1.5 km-re. Szép mellett elhaladt és a helyszíntől körülbelül 900 méterre utólérte és elkerülte Nemes József és Nemes János akasztói lakosokat, kik Csengődről Akasztó felé haladva, hazafelé tartottak. Miután a sértett a két Nemest elkerülte, a helyszíntől körülbelül 300 méterre szembe jött vele Kévés Béni, Csere Lajos és Uri Julianna. A sértett ezeket is elkerülte és tovább hajtott Akasztó irányába.

Most már fontos volt annak a megállapítása, hogy Kévés és társai még mielőtt a sértettel találkoztak, kiket, hol láttak és kiket, hol kerültek el az úton. Kévés és társai elmondták, hogy először egy kocsival találkoztak, melyen 5—6 ember ült. Azután pedig egymásután haladó két kocsival találkoztak. E két kocsi répával volt megrakva és mellettük három ember gyalogolt. Az egy kocsin ülő 6 emberrel a sértettel való találkozási helyüktől körülbelül 200 méterre, a répát szállító kocsik mellett haladó három emberrel pedig körülbelül 100 méterre találkoztak. Mást az úton vagy annak közelében, a ködös esti szürkületben, nem láttak.

Kévés és társai előadásából arra következtettünk, hogy a sértett, a körülbelül 100 méterre előtte haladó répával megrakott kocsikat kerékpárján a helyszínig

feltétlenül utólérte, sőt azokat rendes körülmények között a helyszínig el is kerülte. Így minden gyanúnk a répát szállító három emberre irányult. Bár indító okot náluk egyelőre nem tudtunk feltételezni.

Ezekről az emberekről Kévésék előadásáig semmit sem hallottunk és Kévéséknek is csak az úton való közlekedés lejátszása alkalmával jutott eszébe a két répával megrakott kocsi.

Az egy kocsin ülő hat ember szintén emlékezett most már arra, hogy Kévésékkal a megnevezett helyen találkozott, sőt most már arra is emlékeztek, hogy mielőtt Kévésékkal találkoztak, két répával megrakott kocsit — melyek ugyancsak Akasztó felé haladtak — elkerültek. Most minden igyekezetünk a répát szállító kocsik felkutatására irányult. Csabafi alhadnagy, szakaszpáncsnok intézkedésére a répáskocsik érkezési és haladási irányába eső községekbe járőrök mentek és puhatoltak a répát szállító kocsik után. Ez az intézkedés eredménnyel járt, mert egy járőr rövid idő alatt megállapította, hogy a répát szállító kocsik tulajdonosai madoccai lakosok, kik a répát csengődi lakosoktól vásárolták és szállították. Ezek elmondták a járőrnek, hogy az egyik madoccai kocsist Biró Istvánnak hívják. Bányai Imre tiszthelyettes, őrsparancsnok Biróért és társaiért egy járőrt Madocsára nyomban útba-indított azzal a meghagyással, hogy a gyanúsítottakat vegye őrizetbe, tartson náluk — véres balták, ruhák és egyéb tárgyak előkerítése végett — alapos házkutatást. Az előtalált gyanús tárgyakat vegye szintén őrizetbe és Biróékkal együtt hozza Akasztóra.

A járőr Madocsán Biró Istvántól megtudta, hogy társai Sebő Sándor és Boros János madoccai lakosok voltak. Nevezetteknel a járőr házkutatást tartott, de vérrel szennyezett tárgyakat nem talált. Ezután őket abban a ruháikban, amelyeket a répaszállítás idején viseltek, Akasztóra kísérték s a házuknál talált 2 darab baltát is magával hozta. A gyanúsítottakkal hozott bal-

ták egyikének 7.5 cm hosszú és rendkívül élesre kovácsolt éle volt. Ez pontosan megfelelt annak a baltának, amellyel — a helyszín adataiból nyert következtetés alapján — a sértett fejét szétvagdalták.

A gyanúsítottak tagadták, hogy náluk a répaszállítás alkalmával balta lett volna.

Az eddigi megállapítások, a gyanúsítottak tagadása ellenére megerősítettek abban a feltevésben, hogy jó nyomon vagyunk. Ezért a gyanúsítottak ruháit is alaposan átnéztük és vérnyomok után kutattunk. A ruhák alapos átvizsgálása során Bíró István kabátja zsebén és jobbujjának belésén vérgyanús foltokat találtunk. Ugyanakkor észleltük azt is, hogy a rongyos kabát jobbujja ki volt vasalva. A vasalás éle a kabát ujjának kifordítása után az ujjabélésen jól kivehető volt.

Boros és Sebő ruháján vérgyanús foltokat nem találtunk.

Bíró kabátját és az áldozat egy véres ruhadarabját futárral Budapestre küldtük abból a célból, hogy az Országos Bírósági Vegyészeti Intézetben megállapíthassák a vércsoportok azonosságát. A vegyészeti intézet — a nyomozó osztályparancsnokság közbenjárására — a ruhákat megvizsgálta és megállapította, hogy Bíró kabátja az ujján és a zsebében véres volt, de a vért kimosták s visszamaradó vérsejteket tüzes vasalóval való vasalással megsemmisítették. Így a vércsoportok azonosságát nem lehetett kimutatni. Végeredményben tehát a sok és alapos gyanúköri körülményen kívül semmi olyan tárgyi bizonyítékunk vagy tanuvallomásunk nem volt, amelyekkel a gyanúsítottak tettességét — tagadásukkal szemben — perrendszerűen bizonyíthattuk volna, bár mi már tisztán láttuk a gyanúsítottak bűnösségét. Ezért én Csabafi András alhadnagy szakasziparancsnokkal és Bányai Imre tiszthelyettes őrsparancsnokkal a gyanúsítottak kikérdezését folytattam, két járőr pedig Akasztó és

Csengőd községben újabb gyanúköri körülmények után nyomozott.

A gyanúsítottak beismerték, hogy Akasztó felé haladtukban, a helyszín közelében találkoztak két fiúval és egy leánnyal (Kévessel és társaival), de tagadták azt, hogy őket azután kerékpáron bárki is elérte, vagy elkerülte volna.

Kikérdezés közben a gyanúsítottak előadásából kiérzett, hogy összebeszéltek. Ezért — abból a feltevésből kiindulva, hogy a gyanúsítottak a cselekmény elkövetési ideje alatt kocsijaikkal biztosan megálltak az úton — azt mondtam nekik, hogy kár tagadni, mert az utánuk jövők hallották, amidőn kocsijaikkal a helyszín közelében megálltak. Erre a gyanúsítottak mindegyike külön-külön, minden habozás nélkül kijelentette, hogy a helyszín közelében kocsijaikkal tényleg megálltak, még pedig azért, mert a sötétség beálltával kocsilámpáikat gyújtották meg s mintegy 3—4 perccig időztek a lámpák meggyújtásával.

A gyanúsítottaknak ez az előadása a kételkedés leghalványabb árnyékát is eloszlatta, mert ebben az esetben a sértett kétségtelenül utólérte őket s így megöléséről a gyanúsítottaknak feltétlenül tudniuk kell.

Az eddigi felhalmozott gyanúköri körülményeket a gyanúsítottak elé tártuk, kik most már sokkal bizonytalanabbal védekeztek, mint addig s tagadásuk — először is Bíró Istváné — teljesen megtört, amidőn a nyomozásra Csengődre küldött járőr bevonult és jelentette, hogy Bíró István kocsiján a répaszállítás alkalmával balta volt.

Bíró és társai ezekután beismerték, hogy Fazekast ők verték agyon.

Mivel tudtuk, hogy a gyanúsítottak bűnössége mellett szóló 100%-os perrendszerű bizonyítékunk nincs, számoltunk azzal, hogy azok beismerésüket a bíróságnál visszavonják. Ezért a gyanúsítottak beismerő vallomásáról a községi elöljárósággal részletes

jegyzőkönyvet vétettünk fel s a tényvázlathoz, a „Gyanúsítottak” címszó alatt ezeket a jegyzőkönyveket csatoltuk.

A gyanúsítottak jegyzőkönyvbe foglalt vallomása, a tanúk előadása és a helyszínelés adatai alapján a tényálladékot a következőképpen állapítottuk meg:

1936 január 7-én Biró és társai összebeszéltek, hogy tengeriszárat lopnak s azt a Duna—Tisza között eladják, vagy répáért elcserélik. Elhatározásuk után, még aznap éjjel, Boros Ferencnek — Boros János gyanúsított névrokonának — tengeriföldjén Biró kétlovas és Sebő egylovas kocsiját megrakták lopott szárral és azzal elindultak Csengődre, hová 11—12 óra közötti időben érkeztek meg. Csengődön a tengeriszárárt répát kaptak. A tengeriszár lerakása és a répa felrakása közben, 14—15 óra közötti időben, körülbelül 3 liter bort fogyasztottak. A bortól kissé ittas állapotban, 15 óra körüli időben, répával megrakott kocsijaikkal elindultak Akasztó irányába, hazafelé. Amint a községből kiértek, Biró észrevette, hogy a baltát, amit biztonság okából hozott magával, elfogyta, ahol répával megrakodtak. Ezt közölte társaival. A kocsikkal megálltak és egy 13 éves kislányt visszaküldtek a baltáért. A kislány a baltát el is hozta. Biró a baltát feldobta a répa tetejére és elindultak Akasztó felé. Útközben egypár emberrel találkoztak és egypárat elkerültek. Amidőn Akasztó közelébe értek, kocsijaik a keskeny kövesút közepén, ők pedig a kocsiktól jobbra és balra a gyalogúton haladtak. Ekkor jött az áldozat, ki rájuk csengetett, hogy térjenek ki. Biró István a csengetésre visszafordult és azt felelte: „b az anyádat, csak csengess, mi ugyan ki nem térünk”. Erre az áldozat, ki Biróékra nem tudta kikerülni, kerékpárjáról leszállt és „b . . . m az anyátok paraszt I . . . t, nem tudjátok, hogy a kerékpárosnak fél nyom szélességet kell hagyni?” E szavakkal Biróékra támadt. Ezekután szó szót követett, miközben Boros odaszólt Birónak: „vedd

le a kocsiról a baltát és akassz oda neki”. Biró erre a baltát lekapta a kocsiról és azzal Fazekasnak védekezésül a feje fölé emelt kezére, aztán pedig a fejére sújtott, mire Fazekas összeesett. Aztán az áldozat fejére még 6—7 baltacsapást mért. Ekkor Boros azzal a megjegyzéssel:

„Na, adjak neki én is egy párat!” kivette Biró kezéből a baltát és tovább vagdosta az áldozat fejét és lábát. Sebő, ki közben a lovakat megállította, biztatta Birót és Borost, hogy „csak üssétek a piszkot!” Boros, miután látta, hogy az áldozat már nem él, abbahagyta az ütlegelést és kezét Biróval együtt, a helyszínen levő száraz homokkal alaposan megdörzsölte s így a vértől nagyjában megtisztította. Azután a baltát ismét a kocsira dobta, s hogy a helyszínről minél gyorsabban eltűnjenek, kocsira ültek és üggetésben hajtottak hazafelé. A helyszínről alig távolodtak el 300 méterre, szembetalálkoztak Hajós László földbirtokossal, aki hintóján Akasztóról Csengőd felé haladt. Tudták, hogy Hajós az áldozatot megtalálja és arról a csendőrörsön jelentést tesz. Ezért lovaikat még erősebb üggetésre ösztökélve, igyekeztek Akasztót elhagyni. Akasztó elhagyása után az útmenti árok vizében megmosakodtak s most már nyugodtabban haladtak hazafelé, miközben Soltra értek. Itt a vendéglőbe betértek és egész éjjel pálinkáztak és énekeltek. Birónak azonban nem volt kedve, ami a pincérleánynak fel is tűnt. Borost meg is kérdezte, hogy Biró miért szomorkodik, mire Boros azt felelte, azért, mert tüdőbajos. Másnap (9-én) a hajnali órákban útrakeltek és hazamentek.

Útközben megállapodtak abban, hogy ha esetleg gyanúba kerülnének, mit mondjanak, és elhatározták, bármi történjék is, a bűncselekmény elkövetését tagadják.

Biró hazaérkezésük után a kabátját kimosta és tüzes vasalóval átvasalta, amint mondta azért, mert a fogházban — hol előzőleg lopás miatt 3 havi büntetését

töltötte — társaitól hallotta, hogy a vért csak tüzes vasalóval lehet a ruhában megsemmisíteni. A baltát a nyeléről levette és a tűzbe tette, a nyelét pedig tüzes kemencében pörkölte meg, hogy az esetleg rájuk tapadt vért megsemmisítse.

A gyanúsítottak, amint előrelátható volt, a bíróságnál tényleg visszavonták beismerő vallomásukat s azt állították, hogy a jegyzőkönyvekben leírt vallomásukat a csendőrök erőszakkal csikarták ki belőlük. A bíróság azonban a védekezést nem fogadta el, Sebőt felmentette, Birót és Borost pedig 6—6 évi börtönre ítélte. Ezt a büntetést a kúria, hová az ügy gyanúsítottak fellebbezése folytán került, a gyanúsítottak tagadása ellenére, jogerősen 8—8 évi fegyházra emelte fel.

*

A leírt eset példája a szakértelemmel, tervszerűen végrehajtott nyomozásnak. Különösen említésre méltó az a talpraesett ötlet, hogy az összes tanukat kivitték az országútra — tehát a helyszínre, ott rekonstruálták a bűncselekmény idejében lejátszódott forgalmat —, hogy ezáltal emlékezetüket serkentsék. A tanuknak a helyszínen való kikérdezése kiváló emlékezés-serkentő eszköz. Ha visszahelyezzük a tanut ugyanabba a környezetbe (tér- és időbeli keretbe), amelyben eredeti észrevételeit tette, jobb eredményt várhatunk, mert az azonos környezetben az emlékképek könnyebben merülnek fel az altudatból, emlékezetből. E nélkül a gyakorlatias fogás nélkül valószínűleg nem jutott volna a nyomozás eredményhez.

KÉRDÉSEK ÖZÖNE.

Beküldte: *Módos Gergely* ny. törzsrőmester.
(1937.)

1927 november 6-án 15 óra tájban Sajtos Rezső eszterházai lakos, a herceg Esterházy-hitbizomány fővadásza megjelent az eszterházai őrsön és bejelentette, hogy az uradalom szolgálatában álló Péteri József vadórt aznap 14 óra tájban Süttör község határában, a hercegi vadászterületen, egy szőlőkunyhó előtt holtan találták. A jelek szerint Péteri életét lövés oltotta ki.

Őrsparancsnokom Nagy Sándor csendőrrel azonnal szolgálatba vezényelt és meghagyta, hogy — tekintettel a korai besötétedésre — a helyszíni állapot és nyomok biztosításáról gondoskodjunk.

A helyszínen az alábbiakat állapítottuk meg. A szőlőkunyhó Süttör községtől északkeletre 3 kilométerre, a falusiak szőlőjében, fedett terepen volt. A kunyhó rozoga ajtaja befelé nyitva állt. A holttest hanyatt, lábbal az ajtónál feküdt a földön. Kalapja a fejtől jobbra félméternyire a földön, szolgálati hátizsákja a hátán és vadászpuskája a vállak alatt volt, tehát ez utóbbi két tárgyon rajtafelelt. A szemek közötti részen, az orr tövében egy körülbelül 3 cm átmérőjű, roncsolt szélzetű, lövéstől eredő sérülés tátongett, mely a lövedék bemeneti nyílása volt. Kimeneti nyílást nem találtunk. A sérülés környékén gyéren elszórt löporszemcsék és füst nyoma látszott. A bemeneti nyílásnál vadásztöltényfojtás apróbb darabjaira bukkantunk.

Vázlatkészítés és leírás után megnéztem az elhalt puskáját. A jobb csövéből lövés történt, de töltényhüvely sem a töltényürben, sem a helyszínen nem volt. Kétségtelen, hogy a vadór lőtt a puskájából, de

nem a helyszínen. Ebből, valamint a holttest fekvéséből arra következtettem, hogy bűncselekmény történt.

Átkutattuk a kunyhó belsejét. A földön úgynevezett nyolcas dohányból sodrott két cigarettavéget találtunk. A cigarettákat szipka nélkül szívták és féltétlenül aznap, mert még egész nedvesek voltak.

Miután közeli esőre volt kilátás, a sötétség ellenére is, zseblámpa világa mellett átvizsgáltam a távolabbi helyszínt. 40—50 méter körzeten belül semmiféle nyomra sem akadunk. A kunyhótól mintegy méternyire frissen szántott földdarab kezdődött. Ebben a talajban a kunyhótól távolodó, jól kivehető, csizmától származó nyomokra bukkantunk. Azonnal lerajzoltam, lemértem őket és adataikat feljegyeztem, azután egy jobb- és ballábás jó nyomot edénnyel letakartam. Mintha csak ezt várta volna az idő: nyomban megereedt az eső. Mintegy 300 méteren keresztül követtük a nyomokat, amelyek nagyobb kerülővel a Süttör felé vezető kocsútra jutottak ki és ott a kemény úton elvesztek.

Az eddigi adatok alapján a bűncselekmény lefolyását így képzeltem el: A tettes az egyszerű néposztályhoz tartozó orvvadász lehetett, aki huzamosabb ideig a kunyhóban állott. Valószínű, hogy innen valamilyen vadra lövést adott le, ezt az arra portyázó vadőr meghallotta s amikor a kunyhó ajtaján benyitott, az orvvadász szemközt lőtte.

Másnap, november 7-én a korai órákban őrsparancsnokkal együtt megjelent a helyszínen szakasparancsnokom és átvette a nyomozás irányítását. Mikor úgy 10 óra tájban a bizottság megérkezett a helyszínre, a jobb- és balláb nyomát gipszből már kiöntöttük és a hulláról amatőrfényképfelvételünk is volt.

A boncolás során a szakértő megállapította, hogy a halált egy méter távolságról sörétes puskából tett lövéssel okozták. A halál azonnal bekövetkezett.

Miután a lábnyomok iránya úgy mutatta, hogy a tettes valószínűleg Süttör község felé menekült, elsősorban is az őrsön nyilvántartott orvvadászokat vettük elő. Az őrsön három orvvadászt tartottunk nyilván: Hámos István, Nemes András és Ménes Pál süttöri lakosokat. A körülmények szerint gyanúsítottként legkomolyabban figyelembe jöhetett Ménes Pál tehénpásztor, aki a cselekmény elkövetésekor a helyszíntől 2 km-nyire legeltette tehéncsordáját. Alibijét bojtárja igazolta, a bojtárt azonban nem tartottuk érdektelen tanúnak s így tanuskodását sem lehetett teljesértékűnek elfogadni. Ménesnek olyan lábbelije, amelynek nyoma egyezett volna a gipszöntvénnel, nem volt. Mind a tehénpásztor, mind a bojtárja a kikérdezés során azt állította, hogy 6-án 8 óra tájban a helyszín felől egy lövést hallott. Tovább mentünk tehát. Nemes András kétségtelen alibit igazolt, ezért következett a harmadik orvvadász: Hámos István. Közben azonban váratlan körülmény zavarta meg a nyomozás menetét.

A már kikérdezett bojtárgyerek nemsokára megjelent a szakasparancsnoknál és előadta, hogy előbbi vallomása valótlan. Az igazság az, hogy tehénpásztor gazdája a lövéskor nem volt a csorda közelében, hanem a kunyhó felől menekült. Ennek a vallomásnak ellenőrzése végett a fiút kivittük a helyszínre és felszólítottuk, hogy mutassa meg, hol állt a lövés pillanatában ő, honnan, merre menekült a gazdája. A bojtárgyerek most már ingadozott, majd sírva fakadt és beismerte, hogy ez a vallomása a valótlan és erre a vallomásra anyja beszélte rá, abban a hitben, hogy a hercegtől ajándékot fognak kapni.

Hámos István több érdektelen tanuval és hozzátartozóival igazolta, hogy 6-án 10 órakor a nagymisére ment és azt végighallgatta. Ezt elhittük neki, azonban ez nem zárta ki azt, hogy 8 órakor — a tehénpásztor

és bojtárja akkor hallotta a lövést — elkövette a cselekményt, hazafutott és gyorsan átöltözve, 10 órára a templomba ment. Szükségesnek tartottuk tehát a hajnali órától 10 óráig terjedő időre igazolni az alibit. Erre vonatkozólag Hámos előadta, hogy 6-án reggel 5 órakor felkelt, kiment az istállóba, az állatokat megette, megitta, azután bement a lakásába, reggelizett és — mivel rosszul érezte magát — lefeküdt. Valomását a családtagok megerősítették. Hámos — szerinte — összes lábbelijeit előmutatta, de egyik nyom sem egyezett a gipsznyomokkal. Tagadta azt is, hogy egyáltalán szokott orvvadászni. Láttuk, hogy így nem boldogulunk, más oldalról próbáltunk szerencsét.

Feltűnt, hogy Hámost családtagjai közül a legkonokabbul hajadon sógornője, Gergely Anna védi. Éppen ezért kikérdezése után vitéz Kerese csendőrel átmentünk a lakására és beszélgetés közben a leg részletesebben kikérdeztük arra vonatkozólag, hogy sógora melyik ágyban szokott aludni, 5-én este melyikbe feküdt le, ruháját hová tette, 6-án reggel mikor kelt fel, gyújtott-e lámpát, vagy sötétben öltözött fel. Továbbá, hogy aznap reggel ki fejte a teheneket, hol volt akkor sógora, ki itatta a teheneket, hol itatták, a kútnál-e, vagy az istállóban, a vízhordó botot ki fogta elől, mikor, mit reggeliztek, hol ült a sógora stb. Már a beszélgetés közben láttuk, hogy sokszor zavarba jut, gondolkodik és mást mond, mint amit a községházán előadott.

Ezután Hámost kérdeztük ki ugyanilyen részletesen. Hámos észbekapott és minden részletkérdésre azt felelte, hogy nem emlékszik rá. Tudtára adtuk, hogy ha kellően nem nyugtat meg bennünket arról, hogy 6-án nem volt távol a lakásáról, akkor azt kell hinnünk, hogy ő a tettes. Ekkor minden kérdésre válaszolt, természetesen egész ellenkezőleg, mint sógornője. Ezt tudomására is adtuk. Hámos meghökken, majd azt hangoztatta, hogy nem jól emlékszik, mert

kikérdezésünkkel megzavartuk gondolatmenetét. Most már éreztük, hogy ő a tettes, csak bizonyíték kell.

A nagymisén való megjelenése kétségtelenül beigazolódott. Úgy okoskodtunk, hogy ha tényleg ő ölte meg a vadórt 6-án 8 óra tájban, a helyszínről a nyomok tanúsága szerint kerülő úton, bujkálva jutott a 3 kilométerre levő lakására, útközben a puskát, töltényt és lábbelijét el kellett rejtenie, akkor valószínű, hogy csak jóval 9 óra után érkezett haza s nem sok ideje maradt az öltözködésre, mosakodásra. Valószínű, hogy borotvátlanul ment a templomba, mert sem 5-én este, sem 6-án hajnalban nem borotválkozott. Megállapítottuk, hogy a templomban Hámos mellett Valér Domonkos állott. Valér a kikérdezőkor előadta, hogy a templomban mellette álló Hámos valóban borotvátlan volt. Az ő kérdésére Hámos azt válaszolta, hogy azért nem borotválkozott meg, mert előzőleg nagyon fájt a feje és szédült. Hámost újból kikérdeztük, de konokul tagadott.

A bűnjelek előkerítése végett házkutatást tartottunk Hámos lakásán. Mindössze $\frac{1}{4}$ kilogramm 10-es sörétet találtunk. Ennek nagysága nem egyezett azzal, amit az áldozat fejében találtak. Hámos azt adta elő, hogy a sörétet feleségének vette üvegmosás céljára. Arra nem emlékszik, hogy kitől vette. Annak, amit kerestünk, nem volt nyoma.

Tudtuk, hogy Hámos a bűnjeleket jól elrejtette, azért célravezetőbbnek tartottuk azok származása után érdeklődni. Hamarosan sikerült is a községben egy csizmadiát találnunk, aki előjegyzéséből megmutatta, hogy a gyanúsítottnak fél évvel ezelőtt készített egy pár hátulvarrott borjúbőr-csizmát és kijelentette, hogy ezt mindenkor felismeri. A községházán bemutatattuk neki Hámos lábbelijeit, de egyik sem volt azonos az ő munkájával.

A gyanúsítottól megkérdeztük, hogy hova rejtette azt a csizmát, amelyet fél évvel ezelőtt készítettett a

községbeli csizmadiával. Hámos tagadta, hogy neki a csizmadia valaha is dolgozott volna. Erre a szomszéd szobából behívtuk a csizmadiát, majd hazaküldtük, anélkül, hogy egy szót is szóltunk volna hozzá. Szakaszparancsnokom parancsára a gyanúsítottnak kijelentettem az elfogását. Hámos ebben a pillanatban megtört és a bűncselekmény elkövetését az alábbiak szerint ismerte be:

November 6-án 5 óra tájban felkelt, sötétben felöltözött, puskáját és töltényeit magához vette és elment a szőlőkunyhóba vadra lesni. 7 óra tájban vadlibákra két lövést tett eredmény nélkül. Les közben két cigarettát szívott el a kunyhóban. 8 óra tájban lépéseket hallott. Kinézett a kunyhó nyílásán és a vadőrt pillantotta meg. A vadőr rányitotta az ajtót, mire ő meglepetésében szemközt lőtte. Némi tépelődés után futva, a szántásokon keresztül, kerülő úton a községbe menekült. Útközben a puskát és a töltényeket egy szántásba rejtette, csizmáját pedig a kertek alatt levő répaverem fenekére ásta el. Ezután gyorsan megmosakodott, felöltözött és borotvátlanul elment a templomba azért, hogy alibijét bizonyítani tudja.

A bűnjelek hiánytalanul előkerültek. Ennek a pár csizmának a nyoma azonos volt a gipszöntvénnel.

Hámóst a soproni kir. törvényszék a főtárgyaláson 10 évi fegyházra ítélte. Fellebbezés folytán az ügy a kir. ítélőtábla elé került, ahol 12 évi fegyházra emelték fel büntetését.

*

A tanuk vallomását nem szabad minden további nélkül készpénznek venni. Csak a helytállóságára nézve megvizsgált és elbírált vallomás lehet további következtetések és elhatározások alapja. A bojtár vallomásának bírálata és ellenőrzés nélkül való elfogadása a nyomozást téves irányba terelte volna.

A hamis tanuzás gyanuja alatt álló egyén lelep-

lezésére a legjobb eszköz a részletekre vonatkozó kérdések özönével elárasztani a kikérdezettet. Erre nem készülhet fel és ezért elveszti lába alól a talajt. De ugyanígy jár a tagadó gyanúsított is.

Ennél a nyomozásnál a bizonyítás szempontjából nagy jelentősége volt annak a pár csizmának, amely a helyszínen talált lábnyomokat előidézte. A gyanúsított a csizmát elrejtette, előkerítésére nem sok remény volt. A járőr — igen helyesen — a csizma holtszerzésének kiderítésére helyezte a súlyt és így érte el az eredményt.

A SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY HIBÁJA.

Beküldte: *Ligeti Alajos* alhadnagy.
(1933.)

1921 november 23-án 8 óra tájban Deres Regina kiskundorozsmai lakos a kiskundorozsmai őrsön bejelentette, hogy aznap 3 óra tájban a tanyájáról Szegedre vezető köves úton, a dorozsmai határban, a Kecskés-féle kocsmá közelében Szőregi Péter forráskúti lakost holtan találta. A feje alatt vértócsát látott. Kérdéseimre előadta, hogy az elhalt iszákos, kötekedő természetű ember volt s így azt gondolja, hogy ittas fővel a Kecskés-féle kocsmából útközben valakibe beleköthetett, aki azután agyonverte. Egyéb adatot nem tudott szolgáltatni.

A feljelentés vétele után mint szakaszparancsnok, azonnal felhívtam telefonon a területileg illetékes ülésdülői őrsöt s a jelentkező Márkus György tisztihelyettes-őrsparancsnokkal közölve az esetet, utasítottam, hogy másodmagával siessen a helyszínére, azt zárassa le és a hullának változatlan állapotban való megőrzéséről gondoskodjék.

Ezután a szegedi nyomozó alosztálynak és a kir. ügyészségnek jelentést tettem. A nyomozó alosztály támogatásomra Pénzes István tisztihelyettest rendelte ki, míg a kir. ügyészség, tekintettel arra, hogy az útesten fekvő hulla a közforgalmat zavarta, annak a járőr által megejtendő helyszíni szemle után a hullaházba való szállítását rendelte el, a bizottság kiszállását pedig csak másnapra helyezte kilátásba. Egyben felhívtam, hogy a nyomozást vezessem be s az addig is szükséges intézkedéseket saját kezdeményezésemből tegyem meg.

A jelentések megtétele után másodmagammal és az időközben hozzám csatlakozott Pénzes tisztihelyet-

tessel a helyszínére kiszállottam. A községi orvos és két bizalmi egyén jelenlétében megtartottuk a helyszíni szemlét. Megállapítottuk, hogy a halott tényleg Szőregi Péter 39 éves, forráskúti lakos, bognármester. A hulla a köves úton fejfelé észak felé, hanyatt, kinyújtott lábakkal, jobboldalán feküdt. A hulla feje alatt kevés megaludt vér látszott. A hullán fekete pantalló, rövid fekete kabát, lábán fekete fűzőscipő, nyakán fehér csikós nyakkendő volt. A ruháról ítélve, ünneplő öltözet volt rajta, jeléül annak, hogy valahol vendégségben vagy mulatságon lehetett. Szövetből készült, úgynevezett micisapkája üregével felfelé a holttest mellett feküdt. A ruha felülete testszerte fel-tűnően poros volt; vállmagasságban a holttest közelében egy — a kabátjáról leszakított — csontgomb feküdt, egy másik, több darabra tört csontgomb pedig közvetlen a jobbkez csuklója mellett volt. A hulla alatt egy ötvenfilléres pénzdarab hevert.

Ezekből az adatokból arra lehetett következtetni, hogy az áldozat ellenfelével dulakodott. A hulla körül a tettesre utaló támpontot nem találtunk, a lábnyomok is megsemmisültek, mert azokat a kíváncsiszkodók, akik még a járőr előtt jártak ott, eltaposták.

Mínthogy így nem kellett attól tartani, hogy a bűncselekménnyel összefüggő elváltozásokat semmisítünk meg, a hullát a jelen volt orvossal megvizsgáltattam. Külerőszak nyomai nem látszottak. A tarkóján mutatkozott ugyan egy jelentékenyebb horzsolás, amelyből a kiszivárgott vér a hajzatot s az alatt a talajt bevérezte, de ez a sérülés semmi szín alatt sem volt alkalmas a halál előidézésére. Nyilvánvalónak mutatkozott, hogy az áldozat hanyattvágódott és a tarkón észlelt sérülése csupán a köves útra történt zuhanás következménye. A helyzet körülményeiből és az orvos véleményéből arra kellett következtetni, hogy a halál idegen kéz által előidézett, de nem külső, hanem belső zúzódás folytán állott be. Az összetört

gombból tompa, kemény eszközzel történt ütésekre, a ruházat poros voltából pedig esetleg rúgásokra lehetett következtetni.

Arra való tekintettel, hogy a hulla zsebeiben megtaláltuk az elhalt értéktárgyait, a rablási szándék, mint indítók önként kikapcsolódott. Az ölés indokául mint legkézenfekvőbbet, a bosszút tételeztük fel, de mellékfeltevésként természetesen arra is gondoltunk, hogy a bűncselekményt más érdekből is elkövethették, sőt az emberölés ittas emberek egyszerű összeszólalkozásának is lehetett a következménye.

A helyszíni állapotról helyszíni leírást és vázlatot készítettem, magát a hullát a helyszínén időközben megjelent nyomozó alosztálybeli helyszínlelővel lefényképeztettem. Ennek végeztével a kir. ügyészség rendelkezéséhez alkalmazkodva, a hullát a hullaházba beszállítottam és változatlan állapotban való megőrzését a hullaházhoz kivezényelt járőrre bíztam.

Ezután hozzáfogtunk a tulajdonképpeni nyomozáshoz. A tettes személyére, mint azt már említettem, a helyszíni adatok semmiféle támpontot nem nyújtottak, a kiindulás ennél fogva igen nehéz volt. Csak egy lehetőség kínálkozott: a halál indítóoka bosszú, a tettes tehát olyan ember lehet, aki az áldozattal haragban volt. A cselekmény kocsmá közelében s forgalmas úton történt, ezért feltételezhető volt, hogy vannak olyan tanúk, akik az elkövetett bűncselekménnyel kapcsolatban adatokat tudnak szolgáltatni. Ezen elgondolásból megindított nyomozás során azonban csupán azt állapíthattuk meg, hogy az áldozat a jelzett kocsmában megfordult, jó kedve volt, táncolt, majd éjfél után eltávozott. A kikérdezett egyének általában oda nyilatkoztak, hogy az áldozat a kocsmában rendesen viselkedett, fogalmuk sincs arról, hogy a halála kinek állhatott érdekében. Ekkor visszaemlékeztem a feljelentést tevő Deres Reginának elhalt természetére vonatkozó állítására s úgy láttam, hogy a

tanúk bemondása nem fedheti a valóságot. A nyomozás súlyponját ezért az áldozat magánviszonyainak felderítésére helyeztem.

Elhatároztam, hogy a multját is részletesen felderítem, hátha ilyen módon megszereshetem a nyomozás további folytatásához szükséges alapot. Felkerestem a feleségét és egyéb hozzátartozóit, akiknek bemondásából megállapítottam, hogy az elhalt izgága, verekedő természetű, kártyás és iszákos ember volt. Állandóan a kocsmákat járta, rendszeres munkával nem foglalkozott, éjszakázott, kártyázott. Meghitt barátja Csordás Albert ottani lakos volt. Abban az időben azonban haragban állottak, mert az elhalt borközi állapotban Csordással egyszer összeszólalkozott. Megállapítottam továbbá, hogy az elhalt megelőző napon az esti órákban hazulról eltávozva, a Sötét András-féle kocsmában időzött, majd a Kecskés-féle kocsmába is átlátogatott, ahol az ifjúság által rendezett multságon vett részt.

A Sötét-féle kocsmában találkozott haragosával, Csordással, aki, midőn meglátta, dühöngeni kezdett és az elhalthoz lépve azt mondta: „Takarodj innen ki, meg ne lássalak máma!” Csordás 21 óra tájban távozott a kocsmából, amikor is az ajtóból visszatekintett s az elhaltat újból megfenyegetve, oda kiáltott feléje: „Az éjjel meg kell halnod!” Ezeket a kijelentéseket több jelenvolt egyén hallotta, de arról csak Sötét kocsmáros volt hajlandó tanuszkodni. Az ő révén megtudtam azt is, hogy Szőregi Csordás távozása után körülbelül egy óra mulva hagyta el a kocsmát, azzal a kijelentéssel, hogy a Kecskés-kocsmába megy, bár tudja, hogy Csordás leselkedik rá. Ezután a Kecskés-kocsmában akkor éjjel jelenvolt egyéneket kérdeztem ki, de eredményt nem értem el. Valamennyi kikérdezett azt állította, hogy látta a kocsmában úgy Csordást, mint Szőregit, de semmi különösebb jelenséget nem észleltek. A kikérdezett egyének azonban a hoz-

zájuk intézett kérdésekre bizonytalanul, akadozva nyilatkoztak, magatartásuk és arc kifejezésük is olyan volt, amelyből bizonytságot merítettem, hogy valami takarnivalójuk van és bemonásuk a valóságot nem fedi. E körülményből úgy láttam, hogy a Csordás személye és a bñncselekmény között összefüggés lehet.

Csordásnál fel lehetett találni az indító okot (harag), ezenkívül a kikérdezett tanúk viselkedése és a Sötét-féle kocsmában tett kijelentései is gyanússá tették. Nyílt fellépésre ez természetesen még nem volt elég, de annak nem volt semmi akadály, hogy őt, egyelőre mint tanút, eljárásom körébe vonjam. Két bizalmi egyént vettem tehát magam mellé. Csordást felkerestem és általánosságban kikérdeztem. A felvett kérdésekre beismerte, hogy a kérdéses napon és időben, úgy a Sötét-, mint a Kecskés-féle kocsmákban megfordult, mindkét helyen találkozott az elhalttal, de tagadta, hogy a neki tulajdonított kijelentéseket megtette és Szőregit megfenyegette volna. Valótlannak mondta azt is, hogy Szőregivel haragos viszonyban lett volna. Hogy Szőregit ki és miért ölte meg, arról fogalma sincsen. A Kecskés-kocsmából őt kimenni nem látta, eltávozását észre nem vette.

Eme valótlan állítások birtokában most már úgy láttam, hogy a nyomozás helyes irányba terelődött. Csordást a cselekmény súlyosságára való tekintettel őrizet alá vettem és az időközben kiszállott vizsgálóbíró elé állítottam, akinek a nyomozás eddigi eredményét jelentettem. A vizsgálóbíró úr, jelentésemet meghallgatva, helyeselte eljárásomat s nyomban elrendelte gyanúsítottnak a boncasztalhoz való állítását. Csordás szemrebbenés nélkül, teljes nyugodtsággal nézte végig a Szőregi hullájának fölboncolását. A boncolás megállapította, hogy a halált több bordatörés, kétszeri májrepedés és belső zúzódások következtében beállott elvérzés okozta. A törvényszéki orvos ezeket a sérüléseket emberi erőt meghaladó ütésekből,

illetve erős lökésekből eredőknek találta. Annak a véleményének adott kifejezést, hogy Szőregit gépkocsi gázolhatta el. A vizsgálóbíró az orvosszakértő véleményére támaszkodva Csordással szemben minden további eljárást be akart szüntetni és úgy nyilatkozott, hogy őt szabadon bocsáthatjuk. Én az orvosszakértő véleményét nem tudtam szentírásnak tekinteni. Az elhalt ruházatán nem találtunk olyan természetű elváltozást, mely arra mutatott volna, hogy a testen akár kocsikerék, akár gépkocsi gummiabroncs kereke haladt volna keresztül. Az abroncs rajzának a fekete kabáton meg kellett volna látszani. Csordással szemben táplált gyanúmtól azért nem tágitottam és megkértem a már távozófélben lévő vizsgálóbíró urat, hogy a nyomozásnak a megkezdett irányba való folytatását engedje meg. A vizsgálóbíró úr ehhez hozzájárult.

A további nyomozást igen nehéz körülmények között kezdtük meg. Az orvosszakértő véleménye futótűzként terjedt el a környéken, gyanúsított a halál okára vonatkozó véleményét saját fülével hallotta, nem várhattuk tehát tőle, hogy beismerő vallomást tegyen. Tárgyi bizonyíték még egyáltalában nem létezett, ilyenre az eset körülményeit tekintve nem is számíthattunk, így a bñnösség bizonyítását csupán személyi adatokból vártuk. E téren is nehézség mutatkozott, mert amint azt már a nyomozás kezdetén észleltük, a lakosság igen tartózkodó magatartást tanúsított. Nem közömbösségből, hanem félelemből. Megállapítottuk ugyanis, hogy Csordás is verekedő hajlamú, sőt egyenesen vérengző természetű, kötekedő ember, valóságos falurossza, aki az egész környéket rettegésben tartotta. Félnék tőle s így érthetővé vált, hogy senki sem mert ellene nyilatkozni. Elhatároztam tehát, hogy a nyomozást szélesebb körben, a messzebb fekvő tanácsokra is kiterjesztem. A rendelkezésemre állott legénységet járőrökre osztva, azzal a paranccsal indí-

tottam útba, hogy a messzebb fekvő környék lakosságának hangulatát fürkészve, bizalmas érintkezés útján törekedjenek minél több adatot beszerezni. A kiküldött járőrök értékes adatok birtokába jutottak. Megállapítást nyert, hogy az áldozat a Kecskés-féle kocsmában a kérdéses napon találkozott Csordással, aki ezen alkalommal a következő kijelentést tette: „Az éjjel valakinek meg kell halnia”. Ezután örült módjára toporzékolt, majd felkiáltott: „Szőregi Petinek az éjjel meg kell halni; kitaposom a belit”. Szőregi éjjel egy óra tájban középfokú ittas állapotban távozott a kocsmából és a kérdéses úton hazafelé tartott. Csordás utána ment és csak 10—15 perc múlva tért vissza a kocsmába. Kimenetelét és visszatérését megbízható és érdektelen tanúk bizonyították. Visszatérése után igen nyugtalan volt, többé nem ivott, ismételten kiment a kocsmából. Úgy látszott, valami bántja. Midőn a kocsmában jelenvoltak másnap Szőregi haláláról értesültek, mindenkinek az volt a meggyőződése, hogy a Csordás keze van benne. Nyíltan azonban senki sem nyilatkozott, hanem a gyanúsított bosszújától féltre, mindenki hallgatott. Megállapítást nyert továbbá, hogy a kritikus időpontban a helyszín mellett egy kerékpáros haladt el, aki bizonyára látott vagy hallott valamit.

Az egyik járőr jelentése szerint azt suttogják egyesek, hogy György Vendel már a kora reggeli órákban hozzátartozói előtt odanyilatkozott, hogy Csordás Szőregi bognárt az éj folyamán az úton agyonrugdosta. Hogy György az állítását mire alapítja, azt nem tudták. A kérdést tisztázandó, felkerestem György hozzátartozóit. A feltett kérdésekre György öccse, György Márton előadta, hogy bátyja az említett mulatságon résztvett. A kora reggeli órákban jött haza és ekkor közölte vele, hogy Szőregit agyonütötték. Érdeklődésére elmondta, hogy Csordás ütötte agyon s ő a bűncselekmény elkövetésének

szemtanuja volt. Másnap hasonló értelemben nyilatkozott egyik legénypajtása előtt is.

Ezután felkerestem György Vendelt, akit részletes kikérdezés alá vettem. Előbb mitsem akart tudni s azt mondta, hogy az esetet ő is csak úgy hallotta. Midőn azonban jóindulatú hangon elébe tártam az előbbi két egyén bemondását, beszélni kezdett. Elmondta, hogy ő is a Sötét-féle kocsmában időzött, amidőn Csordás Szőregit megfenyegette. Csordás a Kecskés-féle kocsmában előtte a következő kijelentést tette: „Nem félek az egész falutól, Petit úgyis agyonütöm, egyet csapok rá és vége, kiterül”.

Éjfél után egy óra tájban kiment a kocsmába elé, miközben látta, hogy Szőregi a kocsmából kijön és a kövesúton hazafelé indul. Alig haladt el Szőregi mellett, Csordás rohanva jött ki a kocsmából és Szőregi után sietett. Azon a helyen érte utól, ahol később halva találták. Itt Szőregit hátulról megragadta, földhöz vágta, majd többször a hasára ugrott, taposta és csizmás lábával számtalanszor oldalba rúgta. Ezt a jelentet ő mintegy 10 lépésnyi távolságból leguggolva végignézte. Ezután visszatért a kocsmába anélkül, hogy Csordás őt meglátta volna. A kerékpárost ő is látta, de hogy ki volt, azt nem tudja. A kerékpáros abban az időpontban haladt el a helyszín mellett, amidőn Csordás még ott lehetett.

A kerékpáros után megejtett nyomozás nem vezetett eredményre. Az ilymódon összegyűjtött terhelő adatokat a gyanúsított elé tárva, újból kikérdeztem. Az összes ellene irányuló adatokat valótlannak mondotta. Állítása szerint állandóan a kocsmában tartózkodott, Szőregit nem látta kimenni a kocsmából, őt nem követte, meg sem fenyegette, a neki tulajdonított kifejezéseket vele szemben nem használta. A reggeli órákban hagyta el a kocsmát akkor, amidőn híre terjedt, hogy Szőregi az úttesten halva fekszik.

A nyomozást ezzel befejezve, Csordást tagadásá-

val szemben a bizonyító adatokra támaszkodva mint tettetést elfogtam és tényvázlattal a szegedi kir. ügyész-ségnek átadtam. A vizsgálóbíró nevezettet kihallgatta, de három nap mulva szabadlábra helyezte. A kir. ügyészség indítványára azonban kiszállt, helyszíni vizsgálatot eszközölt és ugyanazon tanukat, akiket mi kikérdeztünk, jegyzőkönyvileg kihallgatta. A kir. ügyészség Csordás ellen szándékos emberölés miatt vádat emelt. A vád alapján a szegedi kir. törvényszék múlt év február hó folyamán főtárgyalást tartott, rengeteg tanut kihallgatott s bár a tanuk a mi tényvázlatunkban foglaltakkal azonos vallomást tettek, a bíróság Csordást tagadása folytán és az orvosszakértő véleménye alapján felmentette.

Az ítéletet a kir. ügyész megfellebbezte. Ez a körülmény újabb elhatározásra készítetett. Nyomban pót-nyomozást indítottam. A fősúlyt most a kerékpáros kilétének megállapítására helyeztem. Elhatároztam, hogy addig nem nyugszom, amíg fel nem kutatom. Benne láttam azt az egyént, akinek tanuvallomása a Csordás elítéltetéséhez vezethet. A tanyai ifjúság körében véltem feltalálni, a nyomozást tehát a tanyák közé irányítottam, de eredményt nem sikerült elérnem. Számos embert kikérdeztem, minden lehetőt elkövettem, hogy az illető nyomára jussak.

Már kezdtem beletörődni az eredménytelenségbe és a bevonulás gondolatával foglalkoztam, amidőn újabb ötletem támadt. Felkerestem a tanyák között lévő kovácsműhelyt, melyről tudtam, hogy ott a környező tanyák lakói egy kis tereferére össze szoktak jönni. Reméltem, hogy ott mégis megtudok valamit: A műhelyben több embert találtam, köztük ismerősök is voltak. Beszédbe elegyedtem velük, egyeseket dohánnyal is megkínáltam, mire a hangulatuk is barátságosabbá vált. A jó hangulatot kihasználva, Csordásra tereltem a szót. Erre egyesek közbeszólás formájában ily értelmű kijelentéseket tettek: „Szerencséje,

hogy Vértes, a kovácssegéd hallgat". Úgy tettem, mintha nem is érdekelne a dolog, csak úgy félvállról kézlegyintve feleltem, hogy bizonyára azért hallgat, mert nem tud semmit. „Tud az, alhadnagy úr!" hangzott a felelet. „Saját szemével látta, amikor Csordás ütötte Szőregit", vette át a szót egy másik. „Akkor éjjel kártyázott a Sütő-féle kocsmában s amikor hazament, útközben látta az esetet", fűzte tovább egy harmadik.

Eleget hallottam. Néhány perc mulva elköszöntem s felkerestem Vértes kovácssegédet. Vértes György a feltett kérdéseimre ijedten mentegetődni kezdett, látzott rajta, hogy fél Csordástól. Bátorítani kezdtem, felvilágosítottam, hogy nincs mit félnie, biztatólag megígértem, hogy Csordással szemben a csendőrség meg fogja védeni. Ez hatott rá. Elmondta, hogy a kérdéses éjjelen két óra tájban hazamenőben a jelzett úton és helyen, mintegy 20 lépés távolságból tompa ütések és dobbanások hangját hallotta. Megállt, a hangok felé meresztve szemeit, egy férfialak bontakozott ki az éj homályából. Nem akart vele találkozni, a sötétség leple alatt letért az útról, az út árkába meghúzódva lefeküdt s onnan figyelte az úton álló férfit, aki lábmozdulataiból ítélve, valamit rugdosott. Pár perc mulva egy szembejövő kerékpáros közeledett, akit az illető meglátott, helyét elhagyta s visszafelé jövet, tőle mintegy 5 lépés távolságban anélkül, hogy őt észrevette volna, az útról letért és a vetéseken áthaladva a sötétségben eltűnt. Az illetőben Csordást határozottan felismerte. A kerékpáros kerékpárjáról leszállott, a földre hajolva valamit szemlélt, majd pár perc mulva tovább folytatta az útját. Mellette elhaladva, felismerte benne Baka Bálint forráskuti lakost, akinek Csordást szintén látnia kellett és valószínűleg fel is ismerte. Baka azon a helyen, ahonnan Csordást távozni látta, a Szőregi hulláját találta. Ezt több helyen bizalmasan el is beszélte, annak adva kifejezést, hogy

Szöregit csakis Csordás üthette agyon. Nyíltan azonban nem merete hangoztatni, mert félt a veszedelmesnek ismert Csordás bosszújától.

Vértes állítása alapján felkerestem Baka Bálintot, aki Vértes bemondását mindenben megerősítette. Csordást határozottan felismerte. Eddig a bosszútól való félelmében nem mert tanuként jelentkezni.

A nyomozást ezzel befejeztem. Az újabb eredményt a kir. ügyészségnek bejelentettem. Ezek az újabb bizonyítékok most már eldöntötték a gyanúsított sorsát: a szegedi ítélőtábla folyó évi március hó folyamán, a még mindig szabadlábon volt Csordást 12 évi fegyházra ítélte.

*

A szakértő is ember, ő is tévedhet. Ha a szakértői vélemény helytálló, úgy beleilleszkedik és összhangban áll a nyomozás többi adataival, ellentétnek nem szabad mutatkoznia. Ha ellentét látszik, valahol hiba van, vagy a szakértői véleménynél, vagy az egyéb adatoknál. Utána kell nézni. Ebben az esetben is ezt tette a nyomozás vezetője. A gépkocsi elgázolásra vonatkozó véleménye ellentmondott az összes többi adatoknak, de különösen annak, hogy a hullán a gummiabroncs nyoma egyáltalán nem látszott. Ha gépkocsi megy keresztül valakinek a felsőtestén, akkor a gummiabroncs nyomainak a ruházaton, különösen a fekete színűn, sőt gyakran a testen is meg kell látszania. Ezek a nyomok rendszerint annyira élesek, hogy belőlük már számtalanszor meg tudták állapítani még a gummiabroncs gyártmányát is. Igen helyes volt tehát, hogy a nyomozást vezető a hibát a szakértői véleményben kereste és ezért kitartott eredeti feltevése mellett. Az eredményt ennek köszönhette.

Az eset egyébként élénken rávilágít azokra a nehéz viszonyokra, amelyekkel a csendőrnek a mi működési területünkön meg kell küzdenie. Ezek között

első helyen a falusi népnek a tanuzástól való félelme áll. Az a csendőr, aki jól ismeri a viszonyokat, ezzel a nehézséggel is meg tud küzdeni. Ha nem sikerül adatokat kapnia helyben, ma és szolgálati kikérdezés útján, úgy meg kell próbálnia távolabb, holnap és barátságosabb beszélgetések keretében megszerezni azt, amire szükségünk van. Csak csüggedni nem szabad. Ilyen helyzetekben gyakran a polgári ruhás nyomozó is jó szolgálatokat tehet, aki szolgálati minőségének elhallgatása mellett ügyesen megválasztott ürüggyel és alakítással a falusi emberek bizalmát megnyerheti és sok olyant tudhat meg tőlük, amit azok a csendőrnek talán sohasem mondtak volna el.

A TÁVOLABBI HELYSZÍN.

Beküldte: *Szita Gyula* tiszthelyettes.
(1933.)

1906 szeptember havában egy napon a turdossini (Árva megye) őrsről Kovács Géza csendőr és Szita Gyula próbacsendőr rendes szolgálatba indultak. Az őrjárat harmadik tereptárgya Podbély község volt. Midőn a járőr a községet 10 óra tájban mintegy 200 méterre megközelítette, a temető hullaházánál népcsoportosulást látott. A járőr közeledtére a tömegből kivált a podbélyi bíró és jelentette, hogy aznap 7 óra tájban nyitramegyei fuvarosok a községtől 3 km távolságban, az országút mentén elterülő réten mezítelen férfihullát találtak. A bíró a hullát a községi hullaházba szállíttatta.

A járőr megtekintette a hullát és a rajta levő sérülésekből megállapította, hogy bűncselekmény forog fenn. A halott 40—50 év körüli, hosszúszakállú zsidó volt. Ezután a járőr a hulla feltalálási helyére ment és ott helyszíni szemlét tartott. A hulla a kikérdezett tanuk szerint az országúttól 15 lépésnyire feküdt a réten. Valószínűtlennek látszott, hogy a bűncselekményt ezen a helyen követték volna el, mert a rét annyira ingoványos volt, hogy abba a rajta járó térdig is belesüppedt. A járőr ezért a helyszíni szemlét a távolabbi környékre is kiterjesztve, behatolt az 50 lépésnyi távolságra fekvő erdőbe, hol szétszórt ruhadarabokat, hébernyelvű könyveket és írásokat talált. Valószínűnek látszott, hogy a bűncselekményt azon a helyen követték el, csupán az volt érthetetlen, hogy a tettes miért vitte ki a hullát a sűrű erdőből, ahol jól el volt rejtve, a nyílt rétre?

Az elkövetés színhelye közelében az erdő talaja le volt taposva, ezenkívül több táborfűz nyoma is látszott, ami a járőrt arra a feltevésre készítette, hogy a bűncselekményt cigányok követhették el. A járőrvezető az esetet táviratilag bejelentette az előírt helyekre. Déli 12 órakor megérkezett Viola őrmester őrsparancsnok, ki szintén helyszíni szemlét tartott, de újabb eredményre ő sem jutott. A járőrnek a cigányokra vonatkozó gyanúját ő is osztotta, ezért a nyomozást ilyen irányban vezette be és körülbelül 20 cigányt őrizetbe vett. A helyszínére kiszállt vizsgálóbírónak szintén az volt a meggyőződése, hogy a gyilkosságot cigányok követhették el, így a nyomozás ebben az egy irányban folyt tovább, de eredményre nem vezetett, mert a cigányok tagadtak és ellenük bizonyítékokat beszerezni nem sikerült.

A nyomozás hatodik napján Viola őrmester a járőrt kiküldte a helyszínre, hogy azt újból kutassa át, hátha valami eddig kikerülte a figyelmüket. A járőr alapos szemle alá vonta úgy az elkövetési, mint a feltalálási helyet, de semmit sem talált, ezért a szemlét most már az erdő belsejére is kiterjesztette. Az elkövetés színhelyétől 300 méterre az erdő mélyén sűrű bokor alá rejtve egy teljesen rongyos férfikabátot talált, melyet magával vitt Podbélyra. Az őrsparancsnok alaposan megvizsgálta a kabátot, de azon nem talált semmi támpontot, majd fogta és felmutatta azt a még mindig őrizetben levő cigányoknak. Az egyik cigányleány felkiáltott, hogy ő ismeri a kabátot. A kérdésekre elmondta, hogy a kabát Brezina József mokragyi illetőségű mézároslegényé, kivel 5—6 hónapig vadházasságban élt. Brezinát ezelőtt négy héttel elhagyta, mert az már annyira le volt rongyolódva, hogy nem mert emberek közé menni.

Viola őrmester Szita próbacsendőrt maga mellé véve, azonnal Mokragyra ment, hol Brezinát szülei

házánál fel is találta. Brezina tagadta a bűncselekmény elkövetését, de csak addig, amíg a megtartott házkutatás során a járőr az áldozat ruháit és egyéb ingóságait elő nem kerítette. Ezeket látva, a gyilkosság elkövetését beismerte, mire a járőr elfogta és Podbélyba kísérte, hol Brezina az elkövetés módját a helyszínen bemutatta. A bűncselekmény részleteire vonatkozólag Brezina előadta, hogy áldozatával reggel találkozott az erdő szélén. Beszélgetés közben a zsidó elmondotta, hogy esetfelé ugyanerre jön vissza.

Ekkor érlelődött meg benne az a gondolat, hogy a zsidót este meglesi és megöli, hogy ruhái birtokába jusson. Annyira le volt rongyolódva, hogy ilyen állapotban szegyelet szüleihez hazamenni, ezért elhatározta, hogy ha kell, gyilkosság árán is ruhát szerez magának. Este a zsidót megleste az erdőszélen és egy karóval nyakszirten ütötte. A zsidó eszméletlenül összeesett, mire becipelte az erdőbe s ott végzett vele. Ezután levetkőztette, elvette a zsebóját és néhány korona készpénzét. A meztelen holttestet otthagya, beljebb ment az erdőbe, saját rongyos kabátját levette és elrejtette a bokrok alá, áldozata ruháit pedig magára öltötte és hazament szüleihez. Otthon nem volt nyugta, harmadnapra visszatért a helyszínre. A holttestet ugyanazon a helyen találta. Nem bírta már tovább a bizonytalanságot, ezért a hullát kicipelte a rétre, hogy ott az országúton járó-keleők megtalálják.

*

Csak az alaposan megtartott és a távolabbi helyszínrre is kiterjesztett helyszíni szemle hoz eredményt. A kabátot már az első helyszíni szemle alkalmával meg lehetett és meg kellett volna találni. Még egy érdekes lélektani jelenségre mutatunk rá. Régi tapasztalat az, hogy a gyilkost sokszor visszatéríti valami ismeretlen erő az áldozatához. Ez ennél az esetről is

megtörtént. Itt ezenfelül a gyilkos még valamit cselekedett, ami a tapasztalatokkal ellenkezik. A gyilkos áldozatát rendszerint igyekezik jól elrejtteni, hogy a cselekményt lehetőleg minél később fedezzék fel. Brezina ezzel szemben az aránylag jól elrejtett hullát kicipelte a jól belátható rétre, ahol azt meg kellett találni, mert a bűntudat szülte nyugtalanságot és bizonytalanságot már nem tudta elviselni.

40 ÉVI BÉKÉS HÁZASÉLET UTÁN...

Beküldte: Gönczy Antal törzsőrmester.

(1934.)

1933 november 1-én 8 órakor a szabadszentkirályi őrsparancsnokság a pécsi nyomozó alosztályparancsnokságnak távbeszélőn jelentette, hogy november 30-án 20—21 óra közötti időben Kakas Zoltán, 71 éves gerdei lakost ágyában fekvé ismeretlen tettes több baltacsapással halálosan megsebesítette. Nevezettet mentőautón a pécsi sebészeti klinikára szállították. Az eset nyomozására az őrs a nyomozó alosztályparancsnokságtól nyomozók kirendelését kérte.

Az alosztályparancsnokság a helyszínelés megejtésére és az őrs támogatására Igali Ferenc és Gönczy Antal törzsőrmestereket vezényelte ki. Nevezettek a még esetleg eszméleténél levő sértett kikérdezése céljából gépkocsin a sebészeti klinikára, majd a helyszíni szemle megtartása végett Gerde községbe mentek. A sebészeti klinikán Kakas Zoltán bekötözött fejével eszméletlenül állapotban feküdt. A nyomozók kérésére az orvosok injekciók alkalmazásával megkísérelték eszméletre téríteni, hogy legalább pár szóban kikérdezhető legyen. Ez azonban nem sikerült, Kakas anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna, néhány óra múlva meghalt.

Kakas Zoltánné, az elhalt neje kikérdezése alkalmával az alábbiakat adta elő:

November 30-án 19 óra tájban lakásukon összegyűlt 18—20 főnyi helybeli lakos és az udvarukon levő kocsiszínbén kukoricát fosztottak. Férjének, ki álmos volt, megvetette az ágyat. Kakas le is feküdt, ő pedig a szobából visszatért a fosztókhoz. A szobában férjén kívül senki sem tartózkodott.

Háromnegyed 21 óra tájban menyé, Kakas Jánosné

a fosztók közül bement az éléskamrába. Onnan 3—4 perc múlva kijött és neki azt mondta: „Menjen be már mama, mert kiabál a párja”. Azonnal bement a szobába, ahol sötét volt. Az asztalon volt gyufával a lámpát meggyújtotta és akkor látta, hogy férje véres fejjel az ágya előtt térdel, arccal az ágy szélére borulva. Ijedtében kiáltozni kezdett, mire a kukoricafosztók betódultak. Az esetnek az egész faluban híre futott, amit a jegyzőnél sertésvágáson volt János nevű fia is meghallott, aki hazasietve, atyjának orvosi segélyéről, később Pécsre a klinikára történt szállításáról gondoskodott.

Előadta még Kakas Zoltánné, hogy a lakásból nem hiányzik semmi. A cselekmény elkövetésével gyanúsítani senkit sem tud, csupán annyit említ meg, hogy a cselekmény felfedezése előtt 10—15 perccel a házőrző kutyájuk a kert vége felé erősen ugatott.

Az őrsnek a nyomozásban résztvevő tagjai, valamint a nyomozásban segédkezett alosztálybeli nyomozók a helyszíni szemle során olyan meggyőződésre jutottak, hogy a cselekményt a helyszínnel ismerős, olyan egyén követhette el, akit a közismerten hamis házőrző kutya a ház közelében már nem ugatott meg. A lakás folyosójának feljárójától 15 méter távolságra a nyitott kocsiszínbén 22 kukoricafosztó dolgozott, kik a lakásba be, vagy kimenő személyt meglátták volna. A szoba egyik utcára néző ablaka a cselekmény felfedezésekor nyitva volt ugyan, de azt csak belülről lehetett kinyitni, a kívülről való erőszakos felnyitásnak pedig nem látszott nyoma az ablakon. A véres ágyra dobott hűsvágó balta — amivel a tettes áldozatának fejét összevagdalta — a cselekmény felfedezése előtt a konyhában, egyik sarokban levő hűsvágó asztal alá volt dobva. Ezt a baltát a sötét konyhában a helyszínnel ismeretlen egyén nem találta volna meg azért sem, mert oda csak egy sötét folyosón keresztül lehetett eljutni. A cselekmény felfedezésekor nyitva volt

ablak párkányán véres kéztől származó tenyérnyomot talált a járőr.

A gyilkosság híre erősen megzavarta az egyébként csendes, várostól és kövesúttól távoleső falu nyugalma. Találgatások egész sora kelt szárnyra a tettes kilétére vonatkozóan. Mint ilyenkor szokás, mindenki igyekezett valamit kitalálni, valamivel hozzájárulni a tettes személyének megállapításához. Ebben az esetben az igyekezet még fokozottabb mérvben nyilvánult meg, mert az áldozat, Kakas Zoltán 71 éves öregember, jó hírnévnek és köztiszteletnek örvendett, zavartalan családi életet élt 61 éves feleségével, 60 holdnyi szántóföldje és pár hold szőlője pedig nyugodt megélhetést biztosított számára.

A nyomozás kettőzött eréllyel indult meg annál is inkább, mert alig egy hete Ámon János pellérdi lakost gyilkolták meg istállójában a szomszédos Pellérd községben, világos nappal. Az istállóból a gyilkos az áldozata lakószobájába ment és ott Ámon Jánosét is megtámadta és vasrúddal súlyos ütésekkel mért a fejére. Ámonné is csak úgy menekült meg a haláltól, hogy sikerült a gyilkos elől az ajtón kifutnia és segítségért kiáltoznia. A pellérdi esetben rövidesen sikerült ugyan a gyilkos kilétét megállapítani (Bende Géza, a pécsi kir. ügyészség fogházából megszökött fogoly volt), de az akkor még szökésben volt, a gyors egymásutánban következett két eset pedig a környék lakosságát erősen felizgatta. Éreztük, hogy itt most a csendőrségbe vetett bizalom forog kockán, ha ez az eset is rövidesen ki nem derül.

A nyomozó járőrök először két feltevésből indultak ki:

1. a gyilkosságot a család valamely tagja követte el;
2. olyan egyén követte el, aki a családhoz nem tartozik ugyan, de a helyszínen pontos ismeretei vannak.

A családhoz tartozó személyek közül az első elgondolásra Pénzes Józsefet, az elhalt vejét lehetett gyanúsítani a gyilkosság elkövetésével. Pénzes József, 33 éves asztalossegéd ezelőtt 8 évvel vette feleségül Kakas leányát, Zsófiát. Kakas már akkor ellenezte a házasságot, mert félt, hogy az asztalossegédből nem válik majd jó gazda. Emiatt állandóan feszült volt a viszony közöttük. A folytonos veszekedésnek az lett a vége, hogy a fiatal férj elköltözött feleségétől és visszament Szabadszentkirályra, ahol atyja asztalosműhelyében dolgozott. Ez után Kakas Zoltán azon dolgozott, hogy leánya a férjétől törvényesen is váljon el, de erről a fiatalok hallani sem akartak. Csak titokban találkozhattak ezután, mert az elhalt azt sem tűrte, hogy veje meglátogassa feleségét és most már 8 éves kisleányát.

Pénzes József gyanúsítására tehát éppen elegendő ok forgott fent. Pénzes kikérdezése alkalmával nyugodtan viselkedett, de összefüggéstelenül beszélt. Ezenkívül a járőr kabátjának elején és zsebkendőjében vérnyomokat is fedezett fel, de Pénzes nyugalma továbbra is megőrizve adta elő, hogy a vérnyomok orrvérzésből származnak. Alibije is gyanús volt, mert a gyilkosságot megelőzőleg két órával Gerde községben látták, ahol a kocsmában 3 dl bort is elfogyasztott s ezt a járőr első kikérdezése alkalmával tagadta. Utóbb előadta, hogy azért tagadta a járőr előtt, hogy a gyilkosság estéjén Gerdén járt, mert félt, hogy a gyilkosság elkövetésével őt fogják gyanúsítani.

Idegen személyek közül a járőrök a környéken egy „Csavargó Franci” néven ismert hajcsárt gyanúsítottak, aki Gerde községben többször megfordult és ilyenkor rendszerint az elhalt lakásán, vagy istállójában aludt. A csavargó „Francinak” részletes helyismerete volt, mert több esetben hosszabb-rövidebb ideig (napokig) végzett Kakas Zoltánnál alkalmi munkákat. De ha munkát nem kapott, akkor is kért ennivalót vagy

szállást, amit a legtöbb esetben kapott is. Ha sem enni-
valót, sem szállást nem kapott, akkor összeveszett
Kakas Zoltánnal és úgy távozott el. Egyes tanuk ezt
a csavargót 2 nappal a gyilkosság előtt látták a köz-
ségben. Távirati értesítésre a baksai őrsnek sikerült
őt őrizet alá venni, de a gyilkosság elkövetési idejére
pontos alibit igazolt.

Megdőlt a gyanú az elhalt veje, Pénzes József
ellen is. A ruházatában talált vér nem egyezett az el-
halt vérével. Ekkor azonban a nyomozásban meglepő
fordulat következett be. A helyszíni szemle alkalmá-
val az ablakpárkányon talált véres tenyérnyom fél-
dolgozása után a nyomozó alosztály daktiloszkópusa
(Gönczy törzsörmester) megállapította hogy az a Ka-
kas Zoltánné baltenyerétől származik. Sikerült a ku-
koricafosztók egyenkénti kikérdezésével azt is meg-
állapítani, hogy a cselekmény időpontjában az elhalt
felesége a lakásban járt.

Az elhaltat Pécsről hazavitték Gerdére eltemetni.
A temetés alkalmával az egyik polgáriruhás nyomozó
a gyászoló közönség közé vegyült és észrevétlenül
megfigyelte Kakasné minden mozdulatát, arcjátékát.
Kakasné többször ijedten nézett körül és látszott rajta,
hogy menekülni szeretni a sírtól. Gyásza, sírása álta-
lában nem keltett természetes benyomást. A temetés
után azonnal járőr ment érte és a szabadszentkirályi
őrsre kísérte, ahol rövid kikérdezés után beismerte
tettét. Előadta, hogy 30-án este férjével összeveszett,
aki veszekedés közben „büdös k . . .” és „cafat” szavak-
kal illette. Veszekedésük annyira fajult, hogy férje
ütésre emelt kézzel feléje indult, mire ő a szobából
kifutott. Felindulva a konyhában magához vette a hús-
vágó baltát, visszaosont a szobába, ahol kétszer-há-
romszor az ágyban fekvő férje fejére sujtott. Ezután
a lámpát elfújta és kiment a kukoricafosztókhoz. Vé-
dekezésül felhozta, hogy a délután folyamán saját ter-
mésű borukból mindkettőn többet fogyasztottak, tehát

ittasok voltak. Az ablakot ő nyitotta ki, ezáltal azt a
látszatot óhajtván kelteni, hogy az idegen tettes ott
hatolt be. Ekkor hagyta ott a kezenyomát, amely áruló-
jává lett.

*

Ez a bűnügy arra szolgáltat példát, hogy nem
mindig a legtermészetesebb, legvalószínűbb lehetőség
az igazi. A feltevések felállításánál az összes lehetősé-
geket — beleértve a teljesen valószínűtlennek látszó-
kat is — fel kell tételezni. Az összes feltevések ellen-
őrzése, kinyomozása mutatja azután meg, hogy közü-
lük melyik a valódi, a helytálló.

Ki gondolta volna, hogy az öreg 61 éves asszony,
több mint 40 éves házasság után, egyszerű civódás
miatt képes legyen gyilkos kezét emelni agg házasa-
társa ellen.

További tanulságként a tényérnyomok fontossága
jelentkezik, melyek ugyan megközelítőleg sem olyan
megbízhatók, mint az újjnyomok, de azért — mint jelen
esetben is — szakértő kezében hasznosak lehetnek.

ÉVEK UTÁN...

Beküldte: *Holló Lajos* alhadnagy.
(1938.)

A karancseszi őrshez tartozó Bocsárlapújtó községben 1932 november hó 9-én 18—19 óra közötti időben Béres Borbála bocsárlapújtói lakos 5 hónapos törvénytelen fiúgyermekét azalatt az idő alatt, amíg az anya a lakásáról távol volt, ismeretlen tettes a kútba dobta. Az esetről a község előjárósága a karancseszi őrsöt nyomban értesítette. Az őrs legénysége, nemkülönben a bagjasaljai őrsparancsnok a gyilkosság ügyében 4 napon át nyomozott. Mivel eredményt elérni nem tudtak, a nyomozást abbahagyták. Az anya és hozzátartozói gyanúsítottakként nem jöhettek figyelembe, mert máshollétüket (alibi) megdönthetetlen adatokkal bizonyították, de a gyermekhez különben is rágaskodtak.

1932. évi december hó 25-én az őrs legénysége és az őrsparancsnok két polgáriruhás nyomozó bevonásával a pótnyomozást bevezették. Ekkor a nyomozás adatai a gyanút Hajós Mártonra, a törvénytelen gyermek atyjára és özvegy Hajós Antalné, bocsárlapújtói lakosokra terelték. Mivel a gyanú alaposnak látszott, az őrs mindkettőt elfogta és átadta a salgótarjáni kir. járásbírósnak.

A vizsgálat lefolytatása után, mivel mindkét gyanúsított tagadásban volt és ellenük az eljárás nem szerzett elég bizonyítékot, a balassagyarmati kir. törvényszék felmentette őket s így a gyilkossági esetet az őrs továbbra is mint kiderítetlent volt kénytelen nyilvántartani.

Amidőn mint ideiglenes szakaszparancsnok 1934 április 26-án az őrs meglepése végett első alkalommal jelentem meg a karancseszi őrsön, átvizsgáltam a ki-

derítetlen esetek fogalmazványait. Sokat gondolkoztam a fent említett kiderítetlen gyilkossági eseten is. Arra a meggyőződésre jutottam, hogy a gyilkosságot Hajós Mártonon, a gyermek törvénytelen atyján kívül senki másnak nem állhatott érdekében elkövetni. A bűncselekmény indítóoka tehát nála világosan feltalálható volt, míg a többi személyeknél, akiket a nyomozás különböző gyanúokok miatt felszínre vetett, indítóokot egyáltalán nem sikerült kimutatni. Ebből az elgondolásból kifolyólag az volt a feltevés, hogy a gyilkosságot csakis Hajós Márton követhette el, ezért az esetet ebből a feltevésből kiindulva, minden alkalommal pótnyomozás tárgyává tettem. Minden igyekezetem hiábavalónak látszott. A gyanúsított ellen nekem sem sikerült sem tárgyi, sem személyi bizonyítékot szerezni. A gyanúm ennek ellenére nem enyhült. Feladtam a reményt, hogy idegen bizonyítékokhoz juthatok és ezért most már arra törekedtem, hogy valami útonmódon a gyanúsított beismerését megszerezsem. Igyekeztem vele minél többször találkozni. Erre minden alkalmat megragadtam. Nyolc ízben találkoztam vele. Minden alkalommal elbeszélgettünk. A gyilkosságot sohasem említettem. Csupán arra szorítkoztam, hogy a viselkedését megfigyeljem. Észrevettem, hogy minden alkalommal igen meglepődött. Izgatott, nyugtalan volt és ha csak tehette, már messziről kitért az utamból. Ez két esetben sikerült is neki. Mikor ugyanis szembejövet megpillantott, sarkonfordult és hazatért a lakására. Viselkedése gyanúmat megerősítette.

Hajós Márton ilyen közvetlen megfigyelésével párhuzamosan puhatolásokat is folytattam. Igyekeztem családi és egyéb magánviszonyait földeríteni. A puhatolásaim során megtudtam, hogy Hajós Márton szülei tudni sem akartak arról, hogy Béres Borbálát, a tőle megesett nőtt feleségül vegye. A rokonság is állandóan szemrehányásokkal illette Hajóst és telebeszélte a fejét, hogy amije van, azt most már mind elfizetheti

gyermektartás fejében. Hajós Márton a sok szemrehányás és piszkálódás folytán több ízben annyira elkeseredett, hogy öngyilkossággal fenyegetődött. Azt is sikerült megtudnom, hogy Hajóst annakidején gyermektartásra elítélték. Ugyanekkor már azonban egy másik gazdag, hozzávaló leánynak udvarolt, akit a szülei minden áron feleségül szántak neki. Ezt a leányt feleségül is vette, amint a gyilkosság gyanúja alól a felmentő ítélettel sikerült magát tisztáznia.

1936 április hó 17-én megleptem a karancskeszi őrsöt. A gyilkossági esetet ekkor újból pótnyomozás tárgyává tettem, de most már elérkezettnek láttam az időt, hogy nyílt kártyákkal játszam. Április 18-án reggel Hajós Mártont a községházára hívtam. Közöltem vele, hogy a gyilkosság elkövetésével őt gyanúsítom. Meghökken és színét változtatva hallgatott. Ekkor sorra elébetartam a puhatolásaim során megállapított adataimat. Először tagadott. A lelkére beszéltem. Adataim célszerű csoportosításával igyekeztem őt meggyőzni, hogy a tagadás céltalan. A gyilkos senki más nem lehetett, mint ő, mert az ártatlan kisgyermeket másnak nem állhatott érdekében láb alól eltenni. Ez hatott. Hajós sírva fakadt és a cselekmény elkövetését a következőképpen ismerte be:

1932 június hó 12-én Béres Borbála hajadonnak törvénytelen fiúgyermekét születtől. A leányt nem akarta feleségül venni, ezért az pert indította. A salgótarjáni kir. járásbíróság havi 12 pengő gyermektartásra és 200 pengőt kitevő egyéb költségek megtérítésére ítélte. Az ítélet súlyos anyagi terheket rótt rá. Ez, továbbá anyjának és rokonainak állandó szemrehányásai és csípős megjegyzései annyira elkésértették, hogy elhatározta a gyermek elpusztítását. Ezt többször meg is kísérelte, de nem sikerült, mert mindig közbejött valami előre nem látott akadály.

1932 november 9-én egész nap azon törte a fejét, hogy a gyermeket, ha török, ha szakad, még aznap

elteszi lábálól, 18—19 óra között tervét végre is hajtotta. A kertjükön keresztülvezető iparvasúton észrevétlenül Béresék udvarába surrant. Figyelt. Megállapította, hogy nincsen senki otthon. Belépett a konyhába. A gyermeket az ajtó mellett levő ágyon bepólyázva találta. Mivel most már biztos volt abban, hogy rajta és a gyermekeken kívül senki sincsen a lakásban, a gyermeket pólyástól együtt megragadta és a lakás előtt 3 m távolságra levő nyitott kútba dobta. Ezután ugyanazon az úton, amelyen jött, futva távozott. A gyilkosságot saját elhatározásából és egyedül követte el. Nem bujtatta fel és nem segédkezett neki senki. A titkot megőrizte magának úgy, hogy az senkinek sem jutott a tudomására. Szerencséje volt, hogy a helyszínére vezető útján és menekülése közben senki sem látta.

Hajós Mártont gyilkosság alapos gyanúja miatt elfogtam és a karancskeszi őrs egyik járőrével 1936 április 19-én a balassagyarmati kir. ügyészségnek átadtam. A balassagyarmati kir. törvényszék Hajós Mártont 1936 június hó 27-én megtartott főtárgyaláson 8 évi fegyházra ítélte.

*

A leírt nyomozásból azt a tanulságot meríthetjük, hogy erős akarattal, szívóssággal és hozzáértéssel még a legreménytelenebbnek látszó esetekben is lehet sikert elérni. Ennél az esetnél a gyilkosság elkövetésétől a kiderítés napjáig teljes 4 esztendő telt el, miközben a bíróság felmentő ítéletet is hozott.

EGY MEGBÍZHATATLAN HALOTTKÉM.

Beküldte: *Csontos Imre* tiszthelyettes.

(1933.)

Csontos Imre tiszthelyettest 1927 február 3-án órparancsnoka, mint közigazdálkodás-ellenőrzőt a mátramindszenti őrsről azzal küldte az őrs állomáshelyétől 3 km távolságra levő Dorogháza községbe, hogy a sertésvágáshoz szükséges fűszereket bevásárolja. A dorogházi kereskedővel való beszélgetés közben Csontos tiszthelyettes arról értesült, hogy Boros István 8 éves gyermek meghalt. A haláleset felkeltette Csontos tiszthelyettes érdeklődését, mert az elhalt kisfiút ismerte. Az ismeretség onnan keletkezett, hogy a kisfiú egy alkalommal megjelent a csendőr-pihenőszobában és ott a járőrrel elbeszélgetett. A gyermek az akkor uralkodott hideg idő dacára, hiányosan volt öltözködve és mezítláb volt. Csontos tiszthelyettes kérdésére elmondta, hogy mostohaanyja van, ki nem törődik vele. Csontos tiszthelyettes megsajnálta a gyermeket, enni-valót adott neki és néhány fillért cukorkára. A mostohát Csontos tiszthelyettes a községházán a gyermekről való fokozottabb gondoskodásra intette.

Ettől kezdve a gyermek, valahányszor Csontos tiszthelyettes járőrszolgálatban Dorogházán megjelent, mindig felkereste a járőrt a pihenőszobában. Csontos tiszthelyettes kis barátja elhalálozásának körülményei iránt érdeklődött s megtudta, hogy a gyermek hirtelen halt meg tüdőgyulladásban. Ez az értesülés szeget ütött a fejébe. A tüdőgyulladás hosszadalmasabb betegség. A halál nem szokott hirtelen bekövetkezni. Mindezekre a gondolatokra a szegény elhalt gyermekkel szemben táplált szánalma és rokonszenve készítette.

Az őrsre bevonulva a hallottakat megjelentette őrsparancsnokának és kérte a megfelelő őrjáratba való

kivezénylését, hogy a gyermek elhalálozása tekintetében puhatolást folytathasson. Lelki szemei előtt mindig a kegyetlen mostoha és kis barátjának rokonszenves emléke lebegett. Töprengései közepette lassan valami halvány gyanú lopódzott lelkébe. Dorogházára érve, puhatolásait a halottkémnél kezdte. A halottkém a naplójából kimutatta, hogy a gyermek tüdőgyulladásban halt meg. Elmondta, hogy a holttestet megvizsgálta, de azon semmi gyanús körülményt nem észlelt.

Ismerve a halottkémi intézmény komolytalanságát (természetesen arra az esetre értve, midőn a halottkém teendőit nem orvos látja el, mint ennél az esetnél is), Csontos tiszthelyettes a haláleset iránt bizalmasan más irányban is kezdett puhatolni. Ilyen úton megtudta, hogy a községben a kisfiú halálával kapcsolatban olyan hírek keringenek, melyek a mostohát teszik felelőssé, de egyben az is tudomására jutott, hogy a halottkém a hullát személyesen meg sem tekintette. A halottkémet ezen mulasztása miatt ismételtlen kikérdezés alá vette s az ezt be is ismerte. Előadta, hogy a halotti bizonyítványt saját lakásán, az elhalt gyermek atyjának bemondása alapján állította ki.

Ez a tény Csontos tiszthelyettes eddig táplált halvány, sejtésszerű gyanúját elmélyítette. Erélyes nyomozásba kezdett, melynek során tanura akadt, ki elmondta, hogy egyik ismerőse állítása szerint a mostoha a gyermeket halála napjának reggelén kötélre kötve ütlegette. A tanu szavahihető, komoly ember volt. Csontos tiszthelyettes némi taktikával őt alkalmazva bizalmi egyénnek, jelenlétében kikérdezte a kérdéses ismerőst. Számításában nem is csalódott. Az ismerős a járőr előtt ugyanazt adta elő, így a járőr a gyermek bántalmazására vonatkozólag szemtanura tett szert.

A további nyomozás könnyen ment. A halottöltötető asszony némi kertelés után előadta, hogy a gyermek hulláján öltöztetés közben számos véres sérülést látott, a sebhelyek hamuval voltak behintve. A gyer-

mek inge csupa vér volt. A lakószobában a padló frissen fel volt mosva. Csontos tiszthelyettes most már érkezettnek látta az időt a nyílt fellépésre. Kikérdezte a mostohát. Tagadott, de a házkutatás során előkerült a gyermek kimosott inge és egy véres kötél. Az ingen a mosás dacára is vérnyomra gyanús foltokat lehetett felismerni. Az őrs jelentése alapján elrendelt kihantolás és boncolás során az orvosszakértők a holttesten kilenc sérülést állapítottak meg, melyek közül hat halált okozhatott. A további nyomozás azt is megállapította, hogy a mostoha a gyermeket azelőtt két évvel méreggel kísérte meg láb alól eltenni. Az aszszonyt a vizsgálóbíró letartóztatta, az egri kir. törvényszék pedig hat és fél évi fegyházra ítélte. A halottkém okirathamisítás miatt 6 havi fogházat kapott.

*

Egy törvényszéki orvostani tanár írta le a következő esetet: Falusi halottkémet megkérdezett egy halálesetre vonatkozólag, hogy a halál okául milyen alapon tüntetett fel rákbetegséget. Az illető nyugodtan azt válaszolta, hogy az előző 4—5 halott tüdővészben halt el, így a rákot csupán a változatosság kedvéért írta be. Ehhez nem kell megjegyzés. Ameddig nem jutunk oda, hogy a halottkém teendőit mindenütt orvos lássa el, ajánlatos minden, a legmesszebről is gyanúsnak tekinthető halálesetet — a halottkém megállapításaitól függetlenül — más úton is puhatolás tárgyává tenni.

Ennek az esetnek kiderítésénél ezenkívül a helyi és személyi ismeret játszotta a főszerepet. És még valami, ami a csendőrt cselekvésre készítette. Olyasmi, ami a bűnügytan fegyvertárában ugyan nem található, de amely nélkül jó csendőrt nem is lehet elképzelni: a szív.

A BOSSZÚ SZEREPE.

Beküldte: *Monori Pál* törzsofőmester.

(1936.)

1935 április 1-én éjjel 1—2 óra közötti időben Tatár János szeghalmi lakos az őrsön feljelentést tett, hogy a szomszédságában lakó Tőkés József lakásába ismeretlen tettes behatolt, a hálószobában alvó Tőkés Józsefnére és Fehér Jánosnéra rálőtt. A támadó a két nőtől pénzt követelt, de Tőkésné az üzletajtón keresztül az utcára kisurrant, mire a tettes a kerteken keresztül elmenekült.

Az őrs járőrei azonnal megjelentek a helyszínen, hol a két nőt véresen, az ágyban fekvő találták. Az egyik dunna meg is gyulladt.

Tőkés Józsefné előadása szerint férje 1935 március 30-án a délutáni órákban üzleti ügyekben kerékpáron Gyulára utazott úgy, hogy az üzletben, illetőleg a lakásban egyedül maradt. Este 18—19 óra között sógora, Fehér János, feleségével eljött hozzá beszélgetni. Kb. 20 óráig beszélgettek. 20 óra után sógora eltávozott, míg sógornője ottmaradt nála hálótársnak.

Sógora távozásakor az ajtókat bezárta, majd sógornőjével lefeküdtek. Egy darabig még beszélgettek, 23 óra tájban aludhattak el. Mély álomból olyan érzésre ébredt, mintha valami szúrás érte volna a szemét, ugyanabban a pillanatban lövésszerű robajt is hallott. Fejét a dunyha alul kiemelve az ágya előtt magastermetű embert látott, aki bundába volt burkolva úgy, hogy az orra sem látszott. Az illető pisztolyt tartott a kezében és azt kiáltotta: — „Meghaltok, kutyák! Ti tettetek tönkre, én a családommal éhezek, látod most is mezítláb vagyok, nektek meg mindenetek van. Pénzt vagy életet!” — Azt válaszolta: — „Csak 10 pengőm van, az is az üzletben, de várjon amíg a szemem megmosom,

mert nem látok a vértől." — Megmosta a szemét és ekkor meglátta hálótársát is, aki az ágyban ült, az arca véres volt és jajgatott. Amikor ő az ágyból kilépett, az idegen a pisztolyát ráfogva állandóan kísérte. Bement az üzletbe, ahol azonban nem a pénzt kereste, hanem az utcára nyíló ajtón keresztül az utcára menekült és fellármázta a szomszédokat.

Előadta még, hogy amikor lefeküdtek, az üzletajtót, a kaput és a konyhaajtót bezárta és így fogalma sincs arról, hogy a tettes hogyan jutott be a lakásba.

Fehér Jánosné előadása az elalvásig egyezett Tökésné előadásával. Mély álomból két lövés zajára ébredt. Felriadva, az ágya előtt bundába burkolt ismeretlen egyént látott. Az arca sem látszott ki, csupán a kezefejét látta, amelyben pisztolyt tartott. Nagyot sikoltott és ijedtében az ágyában befelé akart fordulni. Fordulás közben az idegen valami szúró eszközzel két ízben a hátába szúrt. Ekkor észlelte még azt is, hogy a balszemére nem lát s hogy az arca vérrel van borítva. Ugyanekkor látta a szomszédos ágyban Tökésné, aki véres fejjel jajgatott. A rabló Tökésné ágyához lépett — mert valószínűleg felismerte őt, mint tulajdonosnőt — és pénzt követelt tőle. Tökésné felkelt, véres szemét megmosta, majd a közvetlen odanyíló ajtón átment az üzletbe, hogy a pénzt elhozza. A rabló ezalatt ő reá fogta a pisztolyt s azt mondta: — Meg ne mozduljon! — Tökésné azonban valójában nem a pénzt kereste, hanem az üzleten keresztül az utcára nyíló ajtón át, az utcára menekült. A rabló ezt látva, hátrálva a konyhán keresztül az udvarra menekült. Menekülése közben a bundát a hálószoba és a konyha küszöbén ledobta magáról. A tettesről nem tudott személyleírást adni, mert teljesen beburkolódzott a bundába. Csupán annyit látott, hogy mezítláb volt. Arra emlékszik, hogy a pisztoly a rabló jobbkezeiben volt. Nem tudja azonban, hogy őt melyik kézzel szúrta meg,

A járőrök éjjel nyomok után nem kutattak, ne-

hogy értékes nyomokat megsemmisítsenek. Csupán az ajtót és a bundát vették szemügyre. Az ajtókon nem lehet erőszak nyomait felfedezni, pedig azokat — mind az üzletajtót, mind a konyhaajtót — a sértett lefekvés előtt belülről bekapcsolta. Ebből arra lehetett következtetni, hogy a tettes még a konyhaajtó bezárása előtt, a konyhán keresztül, a kamrában elbújt. A kamrában volt elhelyezve a bunda is, amelyet a tettes a cselekmény elkövetésénél felhasznált és menekülés közben visszahagyott. Tökésné előadása szerint az ajtó bezárása után a kamrában is megfordult, de világosságot nem gyújtott s így a tettest ott nem is láthatta. Így történhetett meg, hogy tettes megvárva, míg a sértettek elaludtak, zajtalanul bejutott a hálószobába.

A bundán két vércsepp volt látható. A dunyhák végei keresztül voltak löve, mert rá voltak húzva a sértettek fejére. A tettes a dunyhán keresztül célzott. A járőröknek az volt a benyomása hogy a cselekmény inkább bosszú műve volt, mint rablógyilkosság kísérlete. A tettes ugyanis mindkét sértett fejére célozva lött. Ez a tény gyilkossági szándék mellett tanuskodik. Feltevésünk az volt, hogy a tettes abban a tudatban tette lövéseit, hogy azok Tökést és Tökésné érik.

Amikor kivirradt, a járőrök megállapították, hogy a tettes az utcára néző kerítésen keresztül mászott be az udvarra. Beugrásakor egyik lába belülről puha talajt ért. A nyom cipős láb nyoma volt. A talprészen folt nyoma volt látható. A nyomot kiöntöttük, mert azonosításra alkalmasnak látszott. Itt azonban egy pillanatra megállottunk, mert a sértettek előadása szerint a tettes mezítláb volt, de a helyszíni szemlét a tágabb környékre is kiterjesztettük és megtaláltuk a tettes menekülésének csapását is, amely a kerteken keresztül vezetett és szintén mezítlabas lábnyomokból állott. Ebből is biztosítottunk néhány azonosításra alkalmasnak ígérkező nyomot. Az ellentétet egyelőre nem tud-

tuk megmagyarázni magunknak. A csapás a kerteken keresztül az utcára vezetett, ahol a kemény talajon elveszett. A csapás mentén egy kis kulcsomót is találtunk amely zsineggel volt összekötve. Más nyomot felfedezni nem sikerült.

Időközben Tökés is megérkezett Gyuláról. Kikérdezése során előadta, hogy előző nap délután üzleti ügyekben Gyulára ment, ahova 20 órakor érkezett. Ügyeinek elintézése után hazafelé indult Szeghalomra. Arra a kérdésünkre, nincs-e valaki ellen gyanúja, Tökés előadta, hogy volt üzlettársai: Kohn Jenő és Vecsei István üzleti ügyekből kifolyólag megharagudtak rá és a közös üzletet is megszüntették. Kohnnal pereskedik is. Kohn, akit a bíróság egy ízben el is marasztalt, azt a kijelentést tette, hogy addig nem nyugszik, amíg el nem teszi láb alól. Kijelentette azt is, hogy neki családjával együtt sokat kell Tökés miatt szenvednie. Ezt arra értette Kohn, hogy a pereskedés folytán sok perköltséget fizetett. Tökésné ugyancsak ennek a gyanújának adott kifejezést. Felsoroltak még Tökésék több olyan egyént is, akik tartoznak nekik. Mindezeket feljegyeztük, majd a nyomozó alosztályparancsnokságnak, valamint az ügyészségnek tett jelentés után a nyomozást megkezdtük.

A tettes kijelentése és Kohn előzőleg tett kijelentése hasonlóságot mutatott. Mivel Kohnnál az indítók fennforgott és így róla a cselekmény elkövetése feltelezhető volt, nála és a másik üzlettársnál, Vecsei nél házkutatást tartottunk. A házkutatás eredménytelen maradt. Vecseinél találtunk ugyan egy pisztolyt, de a későbbi megállapítás szerint a pisztolyból az utóbbi napokban nem tettek lövést. Vecsei tagadta még azt is, hogy a pisztoly az ő tulajdona volna, mert csupán bérlő volt abban a lakásban, ahol a pisztolyt a szalmában megtaláltuk. Kohn és Vecsei alibijét is megvizsgáltuk. Ez sem hozott eredményt és így bizonyítékok hiánya miatt kénytelenek voltunk őket szabadon

engedni, annak ellenére, hogy mind a sértettek, mind a falu közvéleménye őket gyanúsította és a mi első benyomásunk is ez volt. Kohn ellen még az is súlyosbította a gyanút, hogy pisztoly tartására engedélye volt, de előadása szerint a pisztolyt az utóbbi napokban ismeretlen helyen elveszítette. A cselekmény elkövetését vagy azt, hogy abban bármi részük volna, természetesen tagadták.

Mivel alibit igazoltak, arra a feltevésre jutottunk, hogy valakit felbéreltek a gyilkosság elkövetésére. Ilyen irányban nyomozva megállapításainkat kiterjesztettük az összes gyanús egyénekre, szokásos büntetésekre, de valamennyien alibit igazoltak. Házkutatásokat, személymotosásokat tartottunk, keresve mindent a bizonyos foltos lábbelit, de mindhiába.

A helyszínt újból és újból felkerestük, hogy hátha elnéztünk valamit, hátha valami újabb adathoz jutunk. Fáradozásunk eredményeként egy tanuhoz jutottunk, aki március 29-én este 20—21 óra közötti időben a sértett lakása közelében egy ismeretlen egyént látott ólálkodni, aki a tanu közeledésekor az egyik közeli utcába menekült. Ebbe az irányba is bevezettük a nyomozást, de az ismeretlen ólálkodó kilétét nem sikerült megállapítani.

A falu összes cipészeit kikérdeztük arra nézve, hogy közülük valaki nem csinált-e mostanában a nyomhoz hasonló cipőjavítást. Ez a kísérletünk is eredménytelen maradt.

Már egy hete nyomoztunk éjjel-nappal, minden eredmény nélkül. Ekkor Tökést újból elővettük. Faggattuk, hogy kik lehetnek még ellenségei, kik az adósai. Adósa, mint fűszerkereskedőnek, igen sok volt. Ezek közül a kevésbé megbízhatókat sorra vettük, de valamennyien alibit igazoltak s ellenük semmi gyanú nem merült fel. A sok sikertelenség után már arra gondoltunk, hogy idegen, más községbeli egyénnel követték el Kohnék a cselekményt. Ezt a gon-

dolatot azonban elvetettük, mert minden amellett szót, hogy a tettes a helyszínnel és a helyi viszonyokkal teljesen ismerős volt. A cselekmény tekintetében az volt a meggyőződésünk, hogy a tettes bosszúból és nem rablási szándékból cselekedett. Ha ez a föltevés megállja a helyét, akkor csakis Tökéstől várhatunk útbaigazítást, tehát újból elővettük. Kikérdezésekor megkérdeztük, nem vett-e valakitől mostanában ingatlant. Árverésen megszerzett ingatlanra gondoltunk elsősorban. Tökés elmondotta, hogy Majoros János ottani lakostól árverésen vett 4 hold földet.

Kikérdeztük Majorost, aki elmondotta, hogy Tökés 1933-ban az ő tartozása miatt elárvereztette 4 hold földjét és azt az árverésen meg is vette. Majoros egyébként a legjobb hírnévnek örvendett és kifogástalan alibit igazolt. Egyéb gyanús körülmény sem merült el, amiből arra lehetett volna következtetni, hogy a cselekményt valaki az ő felbujtására követte volna el.

Tökés megnevezte még Sipos József szeghalmi lakost is, akitől 1932 második felében házat vett, ugyancsak árverés útján. Kikérdeztük Sipos Józsefet, de elene sem merült fel semmi gyanú. Sipos beszélgetés közben elmondotta, hogy több gyermeke van, akik — amióta vagyunk — elárverezték — bérletekkel kínálnak és igen nehezen élnek. Ha nem az apa, akkor hátha valamelyik fia, gondoltuk. A legidősebb fiát felhívtuk. Első dolgunk az volt, hogy a cipője talpát megnézzük. A cipőn olyan foltot találtunk, amely teljesen egyezett a kerítés mellett visszamaradt nyomnál észlelhető sajátossággal. A fiú 21 éves volt s néhány barátságos biztató szóra a cselekmény elkövetését beismerte és lefolyását a következőképpen adta elő:

Tökés 1932-ben édesapjától árverés útján megvásárolta a házukat. A házból árverés után sürgősen ki kellett költözniök, annak ellenére, hogy a szülei kérték Tökést, hogy őszig még a házban lakhassanak.

Ő már akkor elhatározta, hogy Tökésen lelketlenségéért alkalomadtán bosszút fog állani.

1935 március 29-én el is ment Tökés lakása közelébe, hogy végez Tökéssel és feleségével. Mivel megzavarták, tervét másnapra halasztotta. Másnap este újból odament. Régebben házuk padlásán talált egy pisztolyt két rozsdás tölténnyel, ezeket és egy törzserű kést is, magával vitte. Igen sötét volt, az üzletből beszélgetést hallott. A kapu zárva volt s így a kerítésen keresztül beugrott az udvarra. Ott senkit sem látott, bement a folyosóra nyíló konyhába, majd azon keresztül a kamrába. Ott levetette cipőjét és az ott talált bunda alá húzódott. Ez kb. 19—20 óra közötti időben lehetett. Az üzletből még mindig hangos beszéd hallatszott ki. Később valaki bejött a kamrába, de világot nem gyújtott és így nem vette észre őt. A hálószobából kb. 23 óráig hallott beszédet. Éjfél után, kb. háromnegyed egy óra tájban mezítláb besurrant a hálószobába, amelynek ajtaja nyitva volt. Megelőzőleg a folyosóra nyíló konyhaajtót, amely belülről be volt kapcsolva, kinyitotta, hogyha menekülni kell, gyorsan menekülhessen. Amikor a szobába lépett, egy pillanatra hallgatódzott, majd felgyújtotta a villanyt. A pisztolyt jobbkezebe fogta odament az egymás mellett álló ágyakhoz. Az alvók feje alig látszott ki a dunyha alul. Mindkettőre egy-egy lövést tett. Amikor a közvetlen közel levő ágyon alvó nő felemelkedett és a fal felé fordult, abban a hitben, hogy Tökésné, a balkezeiben levő késsel kétszer a hátába szúrt. Amikor felismerte, hogy Tökésné a túldoldali ágyon fekszik és Tökés nincs ott, akkor odasietett Tökésné ágya elé és a pisztolyt ráfogva pénzt követelt tőle. Amikor Tökésné a hálószobába nyíló ajtón keresztül az üzletbe ment, nem a pénzt kereste, hanem az utcára menekült és kiabált. Erre ő megijedt s a bundába burkolódzva, hátrálva kiment a konyhába, ott a bundát ledobta magáról, a cipőt magához vette s a kerteken keresztül, a szomszéd kerí-

tésén is átmászva, az utcára menekült. Útközben elveszített egy kis kulcscsomót. Amikor hazament, a pisztolyt és a kést megmosta, a kést a helyére tette, a pisztolyt pedig a kert sarkába elásta. Mivel az istállóban szokott aludni, távollétét szülei észre sem vették. Szüleit tervéről sem értesítette és később sem mondott nekik az esetről semmit.

A gyanúsított előadta még, hogy a cipőfolt és a lábnyom-öntvény összehasonlítása nagy hatással volt rá. Az volt az érzése, hogy mi már mindent tudunk, ezért nem is tagadott.

EGY EGYSZERŰ NYOMOZÁS BONYODALMAI.

Beküldte: *Ligeti Alajos* alhadnagy.
(1933.)

1913. évben Nagytópolyán voltam őrsparancsnok. Október első napjainak valamelyikén reggel, Királyfalva község jegyzője távbeszélőn értesített, hogy Gruits Zsárkó jómódú gazdálkodó fiatal feleségét agyonlőve találták. A jegyző annak a gyanújának adott kifejezést, hogy öngyilkosság foroghat fenn, mert az elhalt igen rossz családi életet élt. Férje féltékenykedett rá, ezért állandó volt közöttük a perpatvar. A jegyzővel közöltem, hogy azonnal útbaindulok, egyben megkértem, hogy a helyszínt községi közegekkel azonnal zárassa le és addig, míg oda nem érkezem, ne bocsássonak oda senkit. Ezután másodmagammal felszereltem és elindultam a 4 km távolságra fekvő Királyfalvára.

A helyszínére érve, a községi jegyző, községi bíró és orvos jelenlétében megtartottam a helyszíni szemlét. Megállapítottam, hogy a halott Gruits Zsárkó jómódú gazdálkodó, 23 éves, gyermektelen felesége. A férj az egész háznéppel együtt még 5 óra tájban kiment a mezőre dolgozni s az elhalt a jószágok és a háztartási teendők ellátására egyedül maradt otthon. A lakóház hosszú, nagy telken, homlokzattal az utcára épült. Három egymásba nyíló szobából, mellékhelyiségekből és a végén nagyobb közös ló- és szarvasmarhaistállóból állott. Az istállóba két fejőstehén volt bekötve. A tehenek megetetve feküdtek, jeléül annak, hogy az otthon maradt háziasszony a kora reggeli órákban a teheneket megetette, tehát akkor még élt.

Az istálló udvarra nyíló ajtajának küszöbén feküdt a hulla hason, kezeit maga alá húzva, fejével kint az